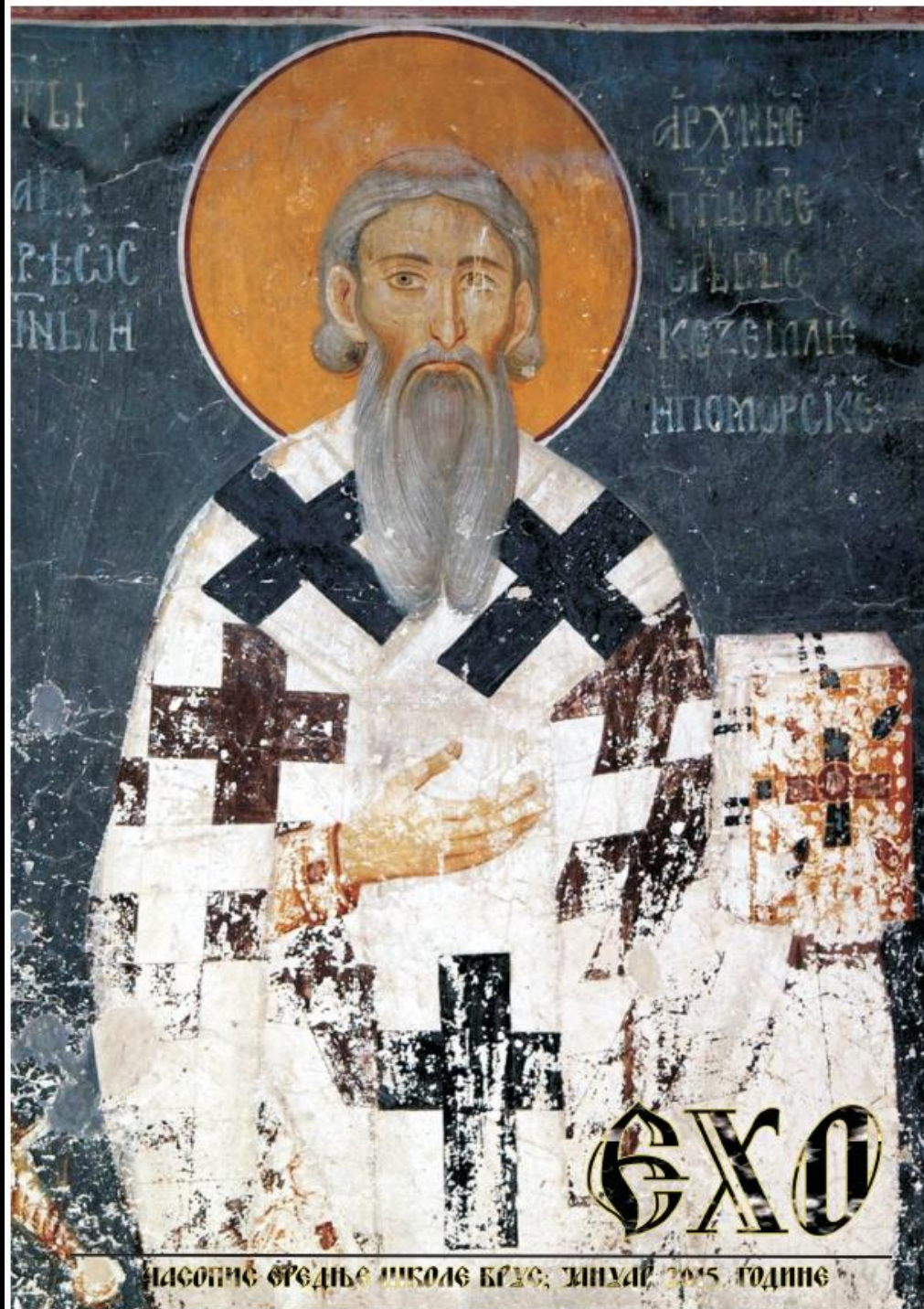

НАСОПИСЪ СРЕДНЬОГО ПОЛОСЬА ИСТОМОРСКЪ

РЕЧ УРЕДНИКА

Нова година је. За све нас то је шанса да се крене од почетка. Прилика да закорачимо у нове победе које морају бити веће од претходних. Ту су могућности за нове успехе, како школске, тако и љубавне. Ту је и нови број нашег часописа.

Овог пута, при изради 38. броја часописа, били су ангажовани нови ученици заједно са професорком Мајом Грујић – Ристић, која је уједно и главни уредник нашег часописа. Будући да су наши претходници поставили одређене стандарде часопису, имали смо тежак задатак да и овај број буде на том нивоу.

Сваки јануар је за све нас који идемо у школу веома важан, због зимског распуста који увек пада у то време и празничног периода који се традиционално проводи са најмилијима и у весељу, али и због празника Светог Саве, који је први српски просветитељ. И за овај број смо вам приредили текстове о овом великану српске историје. Поред тога, у овом броју можете прочитати о школским секцијама, новости везане за деша-

вања у школи, занимљивостима из поља науке и спорта, интересантне интервјуе. За љубитеље поезије, моде и филма наћи ће се по нешто занимљиво у овом броју. Приредили смо вам и препоруке неких филмова и књига како би овај зимски период могли да употпуните занимљивим штивом. Подстакнути јубилејима, у овом броју смо дали места неким историјским догађајима и важним личностима из наше прошлости. Нашим историјским чланцима имаћете прилику да освежите своја знања и да из њих сазнаете неке нове историјске чињенице. А за све наше сањаре и оне који верују у моћ бројева, знакова и звезда, ту је по нешто о сновима и астрологији.

На крају овог уводног обраћања, искористићу прилику да вам, у име свих чланова новинарске секције, пожелим успешну и срећну 2015. годину. И, наравно: честитамо вам школску славу. Пошто су пред нама хладни зимски дани, моја порука за крај јесте – топло се ушушкајте и уживајте читајући Ехо.

Тијана Рилак

ГЛАВНИ УРЕДНИК
Маја Грујић-Ристић,
професор српског језика и
књижевности

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Тијана Рилак

ЗАМЕНИК УРЕДНИКА
Марија Милисављевић

Аутори текстова у овом броју су
чланови новинарске секције:

Павловић Мина
Милenkовић Јелена
Ваљаревић Магдалена
Милenkовић Александар
Рилак Тијана
Милисављевић Марија
Грујић Анђелија
Чукурановић Тамара
Московљевић Никола
Матејић Милош
Здравковић Анђела
Тимотијевић Милица
Штепановић Надежда
Дељанин Сара
Стајић Тамара
Петровић Ксенија
Стевановић Ивана

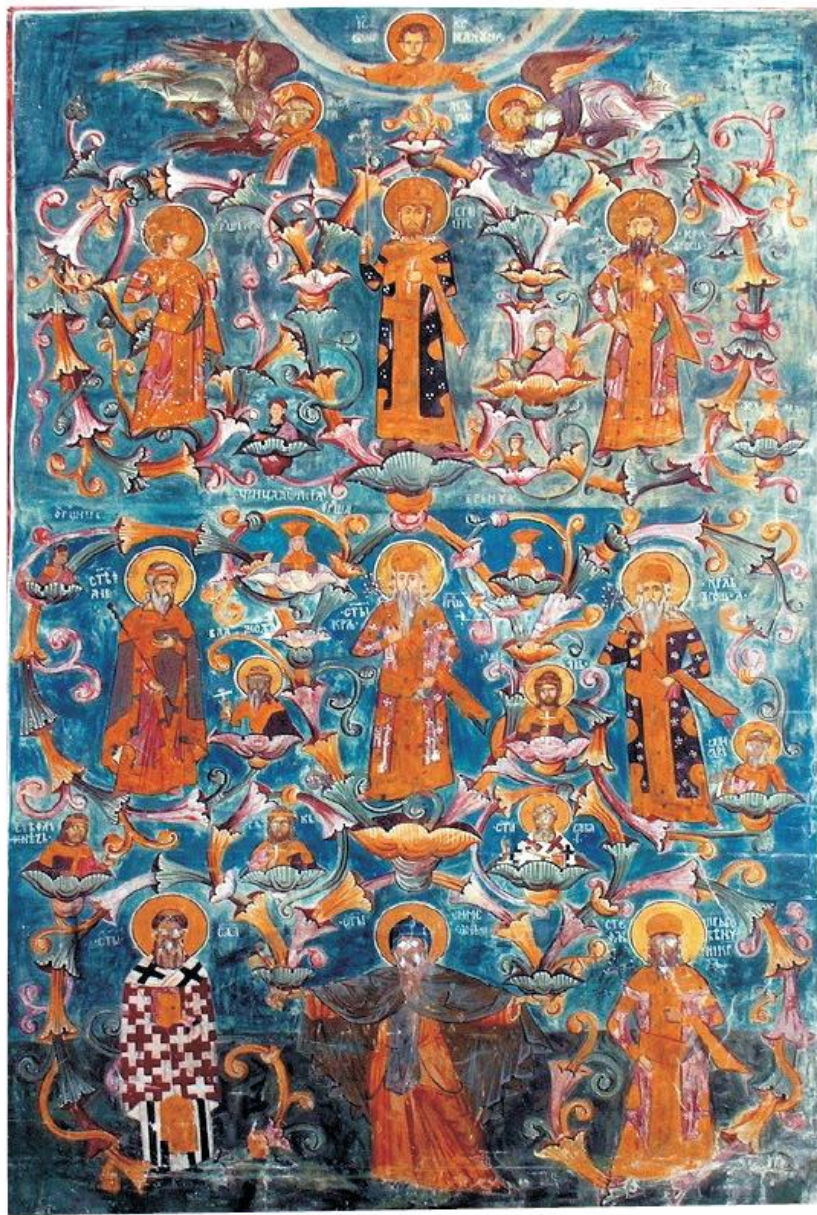
СРЕДЊА ШКОЛА,
ГИМНАЗИЈА
gimnazijabrus@neobee.net

Е-МАИЛ АДРЕСА ЧАСОПИСА
ehomagazin@yahoo.com

садржај

○ Реч уредника	2
○ Лоза Немањића	4
○ Свети Сава	5
○ Свети Сава у народној традицији	7
○ Љубазност, гостопримство, пријатељство	9
○ Време је за књигу	10
○ Празник књиге	11
○ У прилог јубилеју	12
○ За сваког по нешто	13
○ Пет дана доброг провода	16
○ Велики рат	18
○ Два века Писменице и 150 година од смрти Вука Караџића	22
○ Нenasилна комуникација	24
○ Математика није тешка	25
○ У почетку делује тешко оствариво...	26
○ Предузетник се рађа	28
○ Снови	30
○ Астрологија	31
○ Хороскопски знаци	32
○ Тиха река брег рони	34
○ Трагедија генија	36
○ Кута поново прети?	38
○ Црне рупе	40
○ Доминантних пет посто	42
○ Да ли сте знали?	44
○ Мода - добар слуга, зао господар	45
○ Звезде филма	45
○ Зашто се каже?	46
○ Препорука за књиге	49
○ Препорука филмова	50
○ На стазама старе славе	52
○ Сквош	53
○ Рекли су о љубави	54
○ У ресторану малог града	56
○ Тамо где је срце - тамо сија сунце	57
○ Живот је збир бесконачности	57
○ Тамо где је све почело	59
○ А могла бих	59

Постоје историјске личности које су у своје народу завредиле посебно поштовање због знаменитог деловања и свог изузетног ангажмана, и које најдиректније утичу на будућност тог народа. Иако сви смртни људи имају приближно исти животни век, за неке можемо слободно да кажемо да трају вековима. Трајање њихово може се објаснити тиме што ти људи превазилазе сопствене границе, временске и просторне, тиме што су се уградиле у образац и начин трајања једне нације. Ваљда зато што су ставили општи интерес у први план на уштрб личне користи, њима је дата награда трајања кроз тај „образак“ који су створили, заправо – кроз трајање њиховог дела, „начина живота“, „модела живљења“, „система вредности“. Сви национални реформатори који су донели напредак и трајање својим народима имају неке заједничке особине, једна од главних је безрезервно родољубље. Свети Сава је и данас активан учесник у свим сегментима живота Србије и Срба. Тешко ћемо оспорити тачност мисли једне умне српске главе да је „време – мајсторско решето“, које омогућује да људи, напоскон, свему дају праву вредност. Сходно томе, популарност Светог Саве која у народу већ вековима не јењава, јасно нам показује у чијем су руху и по чијем образцу Срби опстали кроз векове.

Свети Сава (световно име Растко, монашко име Сава, рођен је између 1169. и 1175. године у Расу). Био је најмлађи син српског великог жупана Стефана Немање, светогорски монах, јеромонах, архимандрит Студенице. Он је први архиепископ аутокефалне српске архиепископије, дипломата, законодавац, књижевник и ходоначник. Сматра се једном од

најзначајнијих личности српске историје, док га српска православна црква слави као свеца. Његов култ се вековима поштује и негује у српском народу.

Када је напунио седамнаест година, његови родитељи су размишљали да га ожене, а Сава, тада још Растко, у молитви је тражио како и на који начин да побегне од свега, и од свега да се ослободи. Исте године на двор његовог оца дошли су руски монаси. Причали су о Светој Гори, док је Растко пажљиво и са великим занимањем слушао. Чим је сазнао за Свету Гору, одбегло је од куће својих родитеља и тајно се упутио тамо. Замонашио се у руском манастиру Старом Русику, али је на позив ватопедског игумана прешао у њихово братство.

Након пет-шест година од Савиног доласка, на Свету Гору се упутио и његов отац, тада већ монах Симеон. Срели су се у Ватопеду и ту су остали извесно време. Убрзо се у њима јавила жеља да саграде манастир за свој, српски народ. Након много труда, добили су одобрење од византијског цара Алексија III Анђела да могу реновирати манастир Хеландарион и ту основати српско братство. Градња манастира је почела 1198. године, а када је Симеон, 1199. године умро, Сава је сам наставио започету градњу.

У Кареји је написао *Карејски типик* којим је поставио темеље строгој монашкој традицији, што се и данас поштује. Написао је *Житије оца Симеона*, то је уједно и било прво књижевно дело српске редакције.

По жељи оца, а и на молбу своје браће, Стефана и Вукана, Сава је 1207. године пренео Немањине мошти у Србију. Када је његов брат Стефан, 1217. године крунисан за краља, Сава се

вратио на Свету Гору. Убрзо је отишао у Никеју, где је од византијског цара и патријарха добио аутокефалност за српску цркву, као и титулу архиепископа 1219. године. За седиште самосталне српске православне цркве је одређен манастир Жича, у коме је, нешто касније, Сава одржао знамениту *Беседу о правој вери*. Пошто је био архиепископ управљао је српском црквом пуних четрнаест година, од 1219. до 1233. године и за то време је учврстио њене темеље.

Два пута је одлазио на Исток да посети Свету Земљу и Христов гроб. Са тих путовања доносио је многе реликвије, иконе, друге и светиње, од којих се већина и данас чува у Хиландару.

Архиепископ Сава се упокојио 14. јануара 1236. године у Трнову, када се враћао из Свете Земље. Владислав, српски краљ, 1236. године пренео је његове мошти у манастир Милешево. Пошто се бојао светитеља, потурица Синан-паша их је пренео из Милешева и спалио на Врачарском платоу у Београду 1594. године. Из захвалности, љубави и поштовања према Светом Сави српски народ је на том месту изградио највећи православни храм на свету.

У традицији Светогораца и Хиландараца Свети Сава се свакодневно спомиње по својим чудима, изградњи Хиландара и Хиландарском типлику, по *Карејском типлику*, по испосници, болници... Многа места у којима је био и места на којима се задржавао названа су по њему, као што су места код Савине келије, Савине воде, бунара Светог Саве... Народна традиција приписује Светом Сави многе поуке, чуда и приповести. Српски народ га ставља на прво место међу својим учитељима и просветитељима. Српска црква и српски народ прослављају га 14. јануара по старом, односно 27. јануара по новом календару, а Савиндан је и школска слава.

Матија Бећковић је веома лепо дефинисао значај Светог Саве за целокупни живот српског народа у једној својој беседи. Због изузетне лепоте и садржајности те беседе, одлучили смо да на крају овог текста о Светом Сави, поред општих историјских чињеница, наведемо о њему и нешто изречено на један поетски и топао начин:

Свети Сава је одредио крст којим се крстимо, језик којим говоримо, писмо којим пишемо, пут којим иђемо. Има томе већ осам векова и тај пут и тај језик и то писмо и тај крст нису изван нас него у нама и не можемо их

изгубити ако не изгубимо себе и своје унутрашње једро. Савин прах је између нас. Његовим крвним судовима повезани смо у једно светосавско биће. И оно се не може раздвојити а да не растргнемо Светог Саву.

Прича о Светом Сави је најдужа прича коју прича Српски народ, а та прича не стари нити се умара и све што причамо само су њена поглавља. И како бисмо причу која се прича две хиљаде година испричали друкчије ако је не сведемо на једно име и на једну реч. То је име Исуса Христа и та реч је постала телом и населила се међу нама. Као што је сам Христос "описан телом" и отеловљен како бисмо Бога видели и разумели, тако је, како каже Јован Дамаскин, и икона – "израз чежње да видимо Његов лик". Али једина жива икона је човек и зато иконе целивамо кад се љубимо у образе. Сам свемир је устројен као човек, јер је човек већи од свемира. И одиста, све у њега може да стане, а он и није.

Свака нација је део Божије промисли и истог наума, слово у светој историји спасења. И зато је светосавље посрбљено Православље, а Свети Сава једно од имена Исуса Христа. И зато ни у једној вери, ма колико била национална, нема ништа искључиво приземно и локално. Светосавски пут је пут до универзума, а све српско ту је само да бисмо дали свој печат и боље разумели и онострано и вечно.

Ивана Симоновић

Споменик испред храма Светог Саве

Свети Сава у народној традицији

У српској народној традицији лик Светог Саве заузима изузетно место, и када покушавамо да објаснимо специфичност тог и таквог лика приказаног у народном књижевном стваралаштву, незаобилазно штиво чине дела Веселина Чајкановића, који је најозбиљније и најподробније обрађивао ову тему. У овом тексту ћемо покушати да вам укратко представимо и сам лик Светог Саве како га је уобличио народна традиција, и објашњења и тумачења која нам је оставио наш познати и признати научник поводом тога.

По речима Веселина Чајкановића, у лику Светог Саве у појединим делима народне књижевности могу се видети елементи старог претхришћанског веровања. Иако хришћански светац и пропагатор хришћанске вере, по своме карактеру и темпераменту, по митовима и веровањима који се за њега везују, он као да припада претхришћанском времену. Такве легенде ни у ком случају не одражавају истиниту животну делатност Светог Саве. Подручје на коме су забележене легенде о Светом Сави, и на ком се срећу топоними названи по њему, изузетно је широко.

У већини прича Свети Сава се наводи уместо неког другог светитеља раније навођеног на истом месту, тј. у истој или сличној ситуацији. Књижевно су многа значајнија дела народне књижевности настала под утицајем мотива у житијима Доментијана и Теодосија, као и у другим делима српске средњовековне књижевности. У овом случају вероватно је често реч о утицају српског живописа на формирање народног предања. Многе приче приказују Саву као чудотворца и учитеља. У овим улогама јавља се још у житијима, а касније и у народним умовинама где учи народ како се оре, кује, тка, шије, сири млеко итд.

Као чудотворац Сава се често везује за воду, снег и лед. У надметањима са султанцима и везирима Светом Сави као бранитељу хришћанске вере често полази за руком да избије воду из камена.

Путовања Светог Саве приказана у житијима нашла су одраз и у предању. У српским народним причама, од свих заната, Светом Сави је омиљени бродарски. Свети Сава је имао моћ да умири море и олује, али бродове користи и како би потопио грешнике које је на њих укрцао. На многим местима Савино име се везује за изворе воде. Легенде о постанку појединих језера такође се везују за његово име.

Једна од главних карактерних особина које се, у народним умовинама, приписују нашем светитељу – јесте јака склоност ка гневу и спремност да кажњава. Гнев је често недовољно мотивисан, неоправдан, а казне претеране. Понека казна, према нашем схватању, чак је и неправична. Гнев је једна од основних карактерних особина примитивних, паганских богова: они су често немилостиви, нервозни, увредљиви. Молитве и жртве, и уопште све кулне и магичне радње у паганizmu, имају за крајњи циљ да сачувају људе од гнева богова. Свети Сава по овој својој црти не наличи на хришћанског свеца.

У особинама које су позитивне, Свети Сава из народне традиције близак је паганским боговима. Он чини многа добра, и целом друштву и појединцима. Добročинства која чини свим људима, читавом народу као целини, и која се

састоје у стварању материјалних добара, у дочаравању читавог једног материјалног препорођаја, дају нам повода да га упоредимо са старинским божанствима – каква су Дионис, Орфеј, Озирис – која путују по свету, боре се са остацима првобитног хаоса, подижу културу, уводе ред; или са творцем и родоначелником целог народа, који је, тим самим што је створио један народ, дужан да га материјално и морално подиже. Али и по добротинама која чини

Саву.

Из свега овога – из легенди и културних обичаја – јасно је да је Свети Сава, према старинским схватањима српског народа, заштитно божанство вукова, или „вучји пастир“; а то значи, другим речима, да је у српском паганству постојало вучје божанство, чије су функције пренесене касније на Светог Саву.

Ивана Симоновић

Светосавље као филозофија живота и као богословско усмерење настало је тридесетих година 20. века у Краљевини Југославији. У успостављању светосавља и у светосавској књижевности највише су се истакли епископ Николај Велимировић и отац Јустин Поповић. Сам термин „светосавље“ потекао је од млађих професора и студената београдског Православног богословског факултета, а касније је ушао у општу употребу.

Светосавље представља усмерење у српској богословској мисли и духовности уопште које се развило под великим утицајем Светог Саве, његовог светитељског лика и богословског доприноса. Светосавље, као филозофија живота, означава што доследнију примјну православних вредности како на личном плану тако и у историјској животној стварности српског народа. Православље није међу Србима било непознато пре Светог Саве, али сматра се да је захваљујући његовој ревности у просвећивању народа православље прожело и духовно препородило српско народно биће и оспособило га за његовање аутентичне хришћанске културе.

Изучавањем светосавља, односно живота и делатности Светог Саве, књижевном анализом и интерпретацијом његових списа, у новије време се бави читав низ богословских текстова. На пољу светосавске књижевности највише су се истакли епископ Николај Велимировић и архимандрит Јустин Поповић, а у новије вријеме и теолози Димитрије Богдановић, умировљени епископ Атанасије Јевтић и др.

појединцима, традиционални Свети Сава близак је боговима из паганства: она се састоје у чисто материјалним добрима, која се пристрасно дају ономе ко их не заслужује, а ускраћују ономе за кога бисмо очекивали да ће их добити. Свети Сава је и ту бог давалац и даровалац.

Има једно веровање познато у многим српским крајевима, које Светог Саву доводи у везу са вучица. Према том веровању, Свети Сава 27. јануара сазива у планини све вукове што их има, и – у вези са једним старинским схватањем да вук има права да тражи и добије своју „нафаку“ – одређује им храну за наредну годину, тј. шаље их у разне торове и даје упутство шта да ту закољу и поједу. У нашој традицији вукови су, иначе, стални пратиоци Светог Саве. Односи између Светог Саве и вука интимни су и пријатељски: Свети Сава назива вука другом, и још му даје благослов да увек може изабрати најбољу овцу. Очигледно је, дакле, да је веза између Светог Саве и вукова врло чврста, и да за њу морају постојати нарочити разлози до којих је данас врло тешко допрети, али који нас упућују на преношење особина са неког паганског божанства на Светог

По словенској митологији Срби су настали од вукова. Једно од најважнијих божанства код Срба био је Страхор, огромни бели вук који је сматран чуварем шума и заштитником Срба. Култ Страхора је остао у нашем народу и након покрштавања нарочито у забаченим крајевима Србије. Како је у народу Свети Сава сматран заштитником Срба тако је на њега пренет и култ „вучијег пастира“.

Љубазност, гостопримство, пријатељство

Освањено је још један септембарски дан. За неке обичан и једноставан док за друге, нас који смо се две недеље спремали за одлазак, потпуно другачији и узбудљивији. 25. септембар. Пола једанаест ујутру је и сви са пуним коферима чекамо возача аутобуса да нам отвори врата како бисмо ушли. Сви нервозни, неиспавани, али са добрим предосећајем, једва чекамо да спустимо кофере и коначно кренемо. Возач долази, и на опште одушевљење присутних, отвара аутобус. Е, сада следи оно чега смо се сви бојали. Нема места у гелеку за ствари, већ огромне кофере морамо држати на пролазу између седишта. Смештају се сви полако и кофери се некако пакују. Сели смо тако да, ако је ико хтео да изађе није могао, наравно, од кофера. Напред су сели професори.

Као што то обично бива, првих пола сата нико ништа не прича, али зато, са првим певушењем професорице Зорице, сви почињемо да певам и играмо, у месту, наравно. Излазак на прву пумпу био је, благо је рећи, заморан, јер нам је требало десет минута само кофере да изнесемо како бисмо могли изаћи и исто толико времена да се некако „увучемо“ назад. Све до границе са Македонијом песма, вриска и шала. А онда, мук. Нико не проговара да нас не би којим случајем задржали на граници. Чим смо прешли границу без икаквих проблема, највеселија професорица опет је певала, а за

њом и сви ми. Исцрпљени и уморни, у вечерњим сатима стигли смо у Берово. Наравно, старији ученици који су већ били у Македонији, одмах су нашли своје пријатеље из Берова и одлучили да код њих проведу наредна два дана, а ми млађи нестрљиво смо чекали да нас неко одабере и да се коначно сместимо. Имали смо ту срећу да су нам сви домаћини били крајње љубазни и гостопримљиви. Када смо се сместили, почело је стандардно упознавање и питања типа – „Одакле си?“, „Чиме ти се баве родитељи?“, „Како сте путовали?“ Мала разлика у језицима није нам сметала. Вечерали смо и заједно са домаћинима отишли на средњошколску журку намењену гостима, у овом случају нама. Ујутру, када смо устали, сви смо отишли у школу да гледамо активности које су припремили поводом њиховог Дана школе. Прво је била приредба, а затим и фудбалска утакмица. Ипак смо ми отишли тамо да презентујемо своју школу и град на најбољи могући начин. Вечера је прошла јако добро. Једној другарици из Македоније је био рођендан, па смо јој сви честитали, а нешто

касније смо заједно отишли у ноћни провод. Дошло је и то јутро када смо морали да се опростимо са нашим драгим пријатељима. Све је било тужно. За растанак спремили су нам плес на тргу где смо чекали аутобус, и све нас оставили без текста. Најтежи део био је ући у аутобус. Ипак смо тамо остављали пријатеље. Родиле су се неке нове љубави и обновили неке старе. То је допринело још тежем растанку. После серије грљева, пољубаца и поздрава кренусмо натраг.

Граница. Сви страхујемо, јер су нас домаћини обасули поклоницама као што су македонско вино, разне врсте њихових сирева, ајвара и осталих посластица. Али и ту пројосмо без проблема. Увече, око осам сати у суботу 27. септембра, стигли смо у Брус. Презадовољни путовањем и проводом, отишли смо својим кућама. Данима након тога смо друговима препричали догађаје са путовања.

Једва чекамо долазак Македонаца у Брус и надамо се да ће ово пријатељство трајати још дуги низ година.

Александра Миленковић

Књига је вреднија од свих споменика и од свих гробница, украшених осликаним стубовима, јер она сама гради споменике у срцу онога ко је чита.

Ове године је одржан 59. Сајам књига, са поруком „Време је за књигу“! Стиче се утисак да је интересовање за књигу све веће, уколико судимо по посећености сајма из године у годину. И наши ученици су били у прилици да буду део ове књижевне манифестације, која је била отворена за све љубитеље добре књиге од 26. октобра до 2. новембра. Почасни гости, Народна Република Кина, њени амбасадори и Кинеска корпорација за извоз и увоз публикација, имали су прилику да, на простору који им је био омогућен, приближе грађанима Србије кинеску традицију и литературу. Излагачки простор „Упознај Кину кроз књиге“ је привукао доста пажње јавности и медија. Поред Кине на сајму се представило и седамдесет седам излагача из Велике Британије, Немачке, Француске, Црне Горе, Хрватске, Македоније, Русије, Анголе, Ирана, Грчке... Од 2005. године на сајму се организује тзв. *школски дан*, када издавачи представљају своје програме намењене ученицима, професорима, библиотекарима и осталим заинтересованим посетиоцима. Ове године *школски дан* је био у четвртак, 30. октобра. Понуђа на сајму је, традиционално, била на једном солидном нивоу. Велики број домаћих и страних излагача је имао шта да понуди и најпробирљивијим читаоцима. Омладина је у том мноштву књига имала заиста велики избор, али је посебно интересовање млађе читалачке публике изазвало неколико наслова. Ево оних најтраженијих:

Прељуба, Пауло Коелџо – „И овај роман на неочекиван и неспоредив начин показује како губимо себе када не ценимо оно што имамо.“ То је само један од бројних коментара на најновији роман најпревођенијег писца данашњице.

Романи, Иво Андрић – Сви романи нашег нобеловца у једној књизи. *Травничка хроника*, *На Дрини ћуприја*, *Госпођица* и *Проклета авлија*.

Напет шоу, Марко Шелић Marchelo, књига + CD – „Књига која се слуша, албум који се чита“, збирка есеја и савремене поезије.

Љубав у доба кокаина, Симонида Милојевић – Ни у свом новом роману ауторка

Грљавице не преза да ствари назове својим именима, стварајући уверљиве и препознатљиве ликове једне изгубљене генерације у земљи безнађа и илузија, и водећи читаоца кроз радњу романа лако и једноставно.

Ипак, оно што је оставило најјачи утисак на млађе читаоце је сама могућност упознавања са многим популарним писцима данашњице. Стиче се утисак да је многим средњошколцима то било и најзанимљивије када је у питању овај сајам. С тим у вези би се посебно, бар по укусу омладине, могао издвојити шести дан, када су штанд „Lagune“ посетили, између осталих, и Зоран Николић, Вања Бујић и Марко Шелић Marchelo.

Идуће године ће Београдски сајам књига имати свој јубилеј и то је нешто на шта можемо бити поносни, као и на чињеницу да је овај сајам трећи по величини у Европи. Имајући у виду на какав је начин овај педесет девети уприличен, жељно испекујемо јубиларни 60. сајам књига.

Магдалена Ваљаревић

Време је за књигу

Празник књиге

„Овог месеца се обележава месец књиге и Међународни дан школских библиотека...“ На овај начин је почео још један књижевни сусрет, одржан у Средњој школи, 30. октобра са почетком у 13.30 часова.

Присутни су имали прилику да уживају у програму који су ученици наше школе припремили у сарадњи са својим професорима српског језика и књижевности.

Цео књижевни сусрет, поред ученика, водили су донекле и директорка школе, професори српског језика и библиотекар школске библиотеке, који су својим кратким говором рекли нешто о књизи и скренули пажњу на читање прозе и поезије.

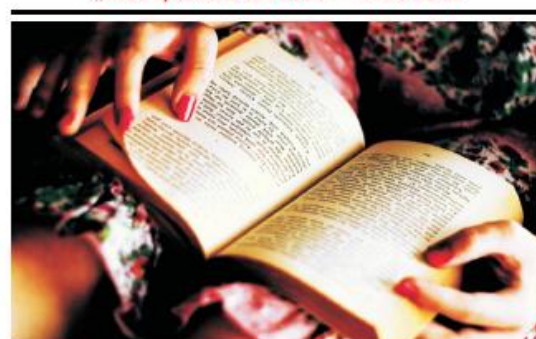
Поред музичког перформанса чланова музичке секције и казивања стихова песама наших врхунских песника, професор наше

школе, Љубиша Красић, је употпунио овај сусрет промо-визитом своје најновије збирке песама под називом „*Растрчане/Растрчане љубави*“.

Професор Красић је заједно са ученицима издвојио и прочитао неколико песама чиме смо привели крају још један књижевни сусрет, након којег сам, могу слободно рећи, и ја пожелела да прочитам коју књигу, јер она ипак остаје незаменљива и непревазиђена, а верујемо да ће тако и остати. Човек се кроз историју исувише дружио са књигом да би је се тек тако одрекао. Она је постала његов симбол, она значи знање. Пошто је то потпуно извесно, једина порука која би била достојна да се исказе на празнику књиге гласи: Читајмо!

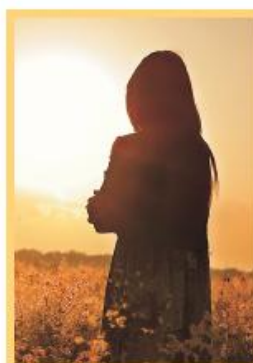
Магдалена Ваљаревић

Књиге могу бити опасне. На најбоље треба ставити упозорење: „Може променити ваш живот“. – Хелен Ексли

Књига није храна, али је посланица – Тин Ујевић

Књига је вреднија од свих споменика украшених сликама, релјефом и дуборезом, јер она сама гради споменике у срцу онога ко је чита.

Љубиша Красић
Осмооктобарски дан

Данас када песник
уместо човека мисли
рећи ћу

Сваки твој долазак мирише
на осмооктобарски дан
у овој години
када се речи просипају и говоре
без права да буду просуте

У покиданом сну
једина Ти
учиниш да срце куца

Сваки твој одлазак доноси
хиљаде тугованки и
птицу ругалицу кукавичлук
Не знам куда ћу
са толико гласова и жељом
да те вратим

Већ годинама касним
Не могу да ускладим корак
и откуцаје
Знам да ме не чекаш

У прилог јубилеју

У 1914. години је започето нешто што се завршило као најблиставији пример победе правде над овосветском силом. Наши преци су тих година демонстрирали целом свету право значење онога што крије израз „снага људског духа“. Невоље које је имао да поднесе српски народ за време Великог рата како би изборио свој опстанак јесу пример за један од највећих изазова на који једна нација може да одговори и испит каквом су малобројни били дорасли у целокупној људској историји. Огромне размере тог искушења пред којим се наша Србија у Првом светском рату даје нам за право да се са поносом сећамо велике ратне победе као доказа за снагу коју у себи носи српски национални ген, али нам са друге стране савест и саосећање са невиним жртвама не дозвољавају да у било ком случају између рата и победе ставимо знак једнакости. Ако је извојевана велика победа, морала је бити принета велика жртва. Све те жртве силе и неправде нас подсећају да рат, у ствари, може бити поистовећен једино са самим злом, са најгором манифестацијом зла – зла које убија, уништава, пустоши.

Страхоте које су снашле Србе и сву ту атмосферу ратног ужаса, као и непоколебљивост српског народа да истраје у свом отпору, дочарава нам Владимир Ћоровић у књизи „Историја Срба“, описујући догађаје из 1915. године: „Својском је ишао и велики број избеглица који су тај мучни и језиви поход, у касну јесен, преко снегом прекривених кланаца, по беспућу и по козјим стазама, претрпавали скоро у поворку очајника. Падало се од умора, од глади, од мрза, од арнаутске заседе. Спасавао се само го живот. Али и вера и нада. У нашој прошлости нема жалосније сцене од те, али у суштини ни величанственије. Напуштати отаџбину, прегажену од непријатеља, под оваквим условима, а ипак дубоко веровати у њезину и победу и васкрс, то, доиста, нису обични примери у историји, нити су такви нараштаји били од мекушног ткива!“ Истина је да, што смо временски више дистанцирани од Великог рата, све нам сјајније блиста остварена победа, и то је нешто сасвим

природно. Она ће и у будућности блистати као светионик и као и сведочанство једне истине коју су нам завештали преци: Док се год ми сами не предамо, нисмо побеђени!

Наша школа је са великим задовољством приступила томе да узме учешће у обележавању великог националног јубилеја стогодишњице почетка Великог рата. Скуп који је организован 04.12.2014. године у Брусу био је, у суштини, скромни допринос том јубилеју, премда се Средња школа у Брусу може похвалити озбиљним и одговорним радом и успесима својих професора историје и ученика ове школе. Наиме, ученик Милош Матејић је освојио, у школској 2012/2013. години, треће место на републичком такмичењу из историје, а школске 2013/2014. године друго место, такође, на републичком такмичењу из историје. Веома успешан био је и наш ученик Александар Симић, двоструки првак на републичком такмичењу из историје.

Средња школа у Брусу је имала ту част да поводом великог јубилеја српске историје угости

професоре и ученике гимназије „Вук Караџић“ из Трстеника. Били смо у прилици да чујемо нека занимљива излагања наших гостију о ратној 1914. години и великим победама српске војске на Церу и Колубари. На тој малој свечаности су наступили чланови драмске секције Средње школе у Брусу који су извели драмски комад *Атентат у Сарајеву и суђење Гаврилу Принципу и осталим члановима „Младе Босне“ за учешће у атентату*. Затим смо чули Оливера Гавриловић, ученицу наше школе и њено казивање стихова песме *Земља олује* Милутина Бојића, а бенд наше школе је за сам крај тог нашег дружења извео чувену композицију *Тамо далеко*.

Захваљујући гостима и свима који су се тог дана окупили у холу наше школе успели смо да обележавањем једног тако значајног јубилеја српске историје уприличимо на један леп и примерен начин.

Мина Павловић

У нашој школи постоје секције на којима ученици проширују и продубљују своја знања из одређених области. Осим секција у школи постоји и Ученички парламент, као и организација Црвени крст. Свака од секција има своје циљеве и планове, активности и задатке, као и свој начин рада. Овом приликом ћемо вам уkratко представити секције које су заступљене у нашој школи.

За сваког по нешто

Географска секција - Географска секција се бави израдом цртежа који приказују географске процесе и појаве који се одигравају у Земљиној кори, атмосфери и универзуму. Чланови секције планирају да израде неколико радова који приказују понашање Земљине коре приликом подрхтавања тла.

Њихов циљ је да својим радовима улепшају географски кабинет за своју и будуће генерације. Секцију води професор географије Борисав Петровић.

Драмска секција - План драмске секције је да до краја ове школске године премијерно прикаже три представе.

Прва представа под називом *Свети Сава* биће одржана поводом обележавања дана Светог Саве, у сарадњи са музичком и рецитаторском секцијом.

На слици су (са лева на десно): Сара Стојковић, Јована Ђокић, Надежда Штепановић, Милица Тимотијевић, Марија Павловић, Милица Ерић, професорка Јована Ђокић, Сана Делалић, Ксенија Петровић, Александра Стевовић, Анђелија Грubiћ, Магдалена Ваљаревић, Нина Арсић, Славољуб Павловић, Страхиња Вуковић и Лука Обрадовић.

До краја школске године биће одржана и премијера драме *Тамна је ноћ*, као и премијера комедије *Јеси ли то дошао да ме видиш?*

Чланови ове секције су врло успешни и талентовани, а неки од њих су чак били и награђивани. Бивши ученик наше школе и члан драмске секције, Аљоша Ђидић, награђен је за главну мушку улогу на такмичењу гимназија Србије у Крагујевцу, а на истом такмичењу ученица четвртог разреда гимназије Нина Живковић добила је награду за сценски покрет. Такође су освојили бројне награде на такмичењу *Федеро* које се одржава у Жабарима.

Циљ ове секције је дружење и учење, а жели и да подстакне ученике да се баве глумом. Бивши члан секције, Аљоша Ђидић, успео је да упише Факултет драмских уметности, а његовим стопама планирају да крену и Јована Арсић и Јована Павловић. Секцију води професор српског језика и књижевности Љубиша Красић.

Новинарска секција - Чланови новинарске секције Средње школе у Брусу приређују школски часопис *Ехо*, организују књижевне вечери и друге активности. Омогућено им је да науче основне новинарске форме и да стекну новинарско искуство. Сарађујемо са другим секцијама и извештавамо о њиховом раду. Захваљујући новинарској секцији, ученици, њихови родитељи, професори и други бивају редовно информисани о свим догађајима у школи путем часописа *Ехо*.

Чланови новинарске секције потрудили су се да у часопису *Ехо* нађу место различити садржаји, да свако пронађе своју омиљену страну и свој кутак. Постоји могућност да заинтересовани ученици достављају своје радове из разних области – књижевности, филма, музике, моде, спорта, као и обавештења о свему што је интересантно и занимљиво садржаја. Сваког дана све више се усавршавамо радећи репортаже са друштвених догађаја, извештаје и интервјуе са ученицима, професорима и, када нам се за то укаже прилика, са јавним личностима из културног живота.

Солідан део простора уступили смо ученичким писаним радовима. Ово је прилика да охрабримо све талентоване ученике-ауторе да нам се придруже. На тај начин ће и Ехо увек бити бољи и разноврснији. Наша дужност је да вам пружимо валидне информације које се односе на збивања у школи и ван ње. Циљ је да добре појаве промовишемо, а лоше критикујемо. Ако волиш да пишеш, читаш, будеш информисан и да информишеш друге, онда си на правом месту, а то је новинарска секција.

Ову секцију води професор српског језика и књижевности Маја Грујић – Ристић.

Филозофска секција - Циљ филозофске секције је да развије заинтересованост ученика за предмет, да развије способност комуникације и да обогати речник ученика, као и да их упозна са елементима опште културе.

Ученици на филозофској секцији имају прилику да се упознају са оригиналним цитатима из христоматије Милоша Јеремића, у складу са планом и програмом за одређену школску годину.

Ову секцију води професор филозофије Снежана Радичевић.

Музичка секција - Од прошле школске године, поред хора, секцију посећују и инструменталисти (гитара, клавијатуре, хармоника и тарабука).

Пробе се одржавају једном недељно, а по потреби пред неки наступ и свакодневно. Активности секције у току школске године су наступи поводом дана Светог Саве, обележавања Дана школе, Франкофоне песме, свечане доделе диплома матурантима. Сви чланови музичке секције се радо одазивају и позивима поводом других манифестација (хуманитарни концерти, књижевне вечери и др).

Ове године музичка секција у сарадњи са драмском секцијом припрема представу *Свети Сава*, где ће извести духовна и световна дела Мокрањца, која нису често део репертоара музичке секције. Ученици музичке секције највише уживају у аранжманским извођењима песама које слушају (домаће и стране поп-рок песме). На секцији се негује таленат, али и љубав према музици.

Ученици су увек спремни за нове музичке изазове и са великим одушевљењем прихватају нове задатке. Многи бивши ученици наше школе који су били чланови секције наставили су аматерски да се баве музиком.

Музичку секцију води професорка

музичке културе Јована Ђокић. Она је поручила следеће: „Задовољство ми је радити са талентованом децом и волела бих да убудуће мотивишемо још више ученика да постану чланови наше секције“. Надамо се да ће талентовани ученици који нису чланови секције послушати њену поруку и ускоро се придружити секцији.

Спортске секције - Чланови спортских секција постижу бројне резултате на општинским, међуопштинским, регионалним и републичким такмичењима.

Ове године ученица првог разреда гимназије, Марија Николић, се пласирала на републичко такмичење из стоног тениса. Такође, било је ученика који су се пласирали на републичко такмичење из атлетике.

Организатор свих такмичења из свих спортских дисциплина је *Савез за школски спорт и олимпијско васпитање*. Они одређују термине и распоред такмичења, а такође и награђују ученике.

У нашој школи се увек одржава међуопштинско такмичење из атлетике, а ове године је одржано и међуопштинско такмичење из кошарке.

Постоје четири спортске секције којима руководе професори физичког васпитања наше школе: атлетска секција, којом руководи професор Мирољуб Ђорђевић, фудбалска секција, којом руководи професор Влада Кнежевић, кошаркашка секција и секција стоног тениса, чији је руководилац професор Бојан Живанчевић.

Рецитаторска секција – Ова секција има за циљ усавршавање способности ученика за изражајно казивање разних врста текстова, продубљивање осећања за разне врсте изражајног и уметничког читања и казивања (читање, говорење, рецитовање књижевних и других текстова, упућивање у разне облике

усменог и писменог изражавања), као и неговање говорништва и оспособљавање за коришћење разних техничких уређаја.

Ученици рецитаторске секције учествују на разним такмичењима. Постоји школско такмичење на којем се врши одабир кандидата који ће наступити на општинском такмичењу са, већ традиционалним, називом *Песнице рода мог*, одакле се најбољи такмичари бирају за наступе на окружном и евентуалном републичком такмичењу.

Ову секцију води професор српског језика и књижевности Марина Илић.

Историјска секција - Циљ историјске секције је неговање како локалне, тако и опште историје, узимајући у обзир елементе националне и што већу заступљеност локалне историје.

Задачи ове секције су:

- критике актуелних проблема у Србији;
- дебате на теме које су по својој садржини познате младима.

Ову секцију води професор историје Марина Младеновић.

Еколошка секција - У оквиру ваннаставних активности у нашој школи је не тако давно формирана еколошка секција.

Улога еколошке секције је едукативног карактера и бави се унапређивањем и проширивањем знања о еколошким појмовима и процесима, развијање свести код ученика о значају заштите и унапређивања животне средине и здравља, развијања позитивних ставова о природи, боравак у природи, уређење радног простора и другог.

Ученици I и II разреда посебно су заинтересовани за рад на терену, прикупљање материјала за израду школских збирки.

У току прошле школске године остварили су сарадњу са организацијом Покрета горана и Радио Београдом, учешћем у радио емисији.

Активности реализују по предвиђеном плану и програму.

Ову секцију води професор биологије Гордана Татић и она поручује да су за ову школску годину у еколошкој секцији предвиђене интересантне активности, па позива све заинтересоване ученике да се придруже секцији.

Ученички парламент - Циљ Ученичког парламента је давање мишљења и предлога стручним органима, Школском одбору, Савету родитеља и Директору школе о правилима понашања у школи, Годишњем програму рада,

Школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње, као и обавештавања ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање.

Парламент чине по два представника из сваког одељења у школи. Чланови парламента сваке године гласањем бирају руководство парламента (председника, потпредседника, секретара), а професор који води парламент је професор енглеског језика Емина Марковић Ђурковић.

На слици су (с лева на десно): Анђелија Грујић, Тијана Ботунцац, Невена Ђорђевић, Невена Петрић, Ксенија Петровић, Маријана Павличић, Милица Буковац и Милица Радмановић.

Црвени крст – Ова организација као и у нашем граду, постоји и у Средњој школи. Циљеви организације су, пре свега, хуманост и помоћ онима којима је помоћ потребна. У сарадњи са градском организацијом, ученици наше школе имају бројне успехе.

Ученици су имали бројне акције, као што су добровољно давалаштво крви, бројна предавања и прикупљања помоћи за угрожене. Можемо се похвалити великим одзивом наших ученика. Волонтери су задужени да све акције спроведу до краја и са добрим исходом.

Организација у оквиру наше школе броји око петнаест чланова али у сарадњи са градским Црвеним крстом чине једну велику и вредну организацију.

Ову организацију води професор физичког васпитања Бојан Живанчевић.

Марија Мулисављевић
Тамара Чукурановић

ПЕТ ДАНА ДОБРОГ ПРОВОДА

Око пола четири ујутру.

У Брусу се испред градске поште тог 30. октобра десила велика гужва. Два аутобуса, стотину родитеља, неколико професора, али пре свега око осамдесетак осмеха нестрпљивих ученика трећег разреда средње школе. Претпостављате, још једна екскурзија. Можемо слободно рећи да нас је од самог почетка путовања, па до повратка у Брус, пет дана касније, пратила срећа. Од самог задржавања на границама, па до организације екскурзије коју ништа није омело, па ни време, напротив, оно је увелико утицало на расположење током читаве ове посете страним земљама. Прва дестинација је била Беч. Мало је рећи да су се ученици одушевили Бечом, целом Аустријом, али и феноменалним водичима који су нам најверније испричали и показали историју овог града. Дворца Белведере, као и дивна башта и околина су нам одузимаи дах. Међутим, улазак нам није био дозвољен, за разлику од Шембруна, где смо имали много више времена за разгледање и уживање. Неки су то време искористили и попели се на брдашце надомак Шембруна, одакле се

пружа диван поглед на дворца и сам град. Унутрашњост дворца је аутентична, тако да смо имали прилику да, бар на кратко, прођемо заиста кроз историју Хабзбуршке монархије и њиховог дома. Једна од станица био је и трг Марије Терезије. Ту смо имали слободно време. Једно морам признати – пробавио бечку шницл, меланж кафу, сахар торту, бечке кобасице ... заиста сам заволела Беч. Катедрала Светог

Стефана нам је привукла пажњу, а њена унутрашњост заиста плени раскошом и јединствености. Немогуће је описати овај град, а не изоставити неки детаљ који је некоме од нас можда и највише привукао пажњу. Можда је баш то оно што привлачи бројне туристе баш у ову престоницу. Иако је Париз најпосећенији град по броју туриста који издвоје своје време да баш у „граду светлости“ проведу своје одморе, ни Беч не заостаје много. Наиме, Беч је први на листи по посећености уколико се упореди број туриста и становника посећеног града. Неки од њих одседају у најскупљем хотелу на свету, где имате право на сопственог батлера, који пегла чак и новине, и труди се да вам буде на располагању 24 часа дневно. Како се ближио Дан државности Аустрије, имали смо прилику да будемо „раме уз раме“ са њиховим војницима који су непосредно пре нашег проласка тим тргом завршили вежбе које ће извести на тој церемонији. Током читаве посете, нисмо могли, а не застати, и дивити се липицерима, тзв. краљевској раси коња који сада живе у некадашњој краљевској палати. Али оно што нас је дефинитивно одвојило од претходних генерација које су такође биле на овој екскурзији, јесте изненадни и непланирани одлазак у аутлет Пандорф, који је, поред Арене у Будимпешти, био још један одлазак у шопинг-центар који смо са одушевљењем прихватили.

Након Беча, на ред је дошао и Праг. Иако су њиме више били одушевлени професори, морам признати да епитет „златни“ овај град итекако заслужује. Прва станица нашег обилазка била је катедрала Светог Вида, чија је унутрашњост подсећала на ону из катедрале Светог Стефана у Бечу. Наравно, нисмо могли да пропустимо прилику да се сликамо поред „мртве“ страже, али чини се да је велику пажњу код нас привукла једна плоча кружног облика и

прича о њој. Наиме, сматра се да уколико се стане на ту плочу и окрене према северу, глас ће нам се при говору променити. Покушали смо и ... драстичне промене није било. Ипак, било је занимљиво чути причу о једном таквом веровању. Напокон стигемо и до Градске куће, испред које смо се сликали са маскотама, и буквално „држали на длану“ читав Праг. Нажалост, нисмо прошли Златном улицом, али смо сазнали која је то кућица, у тој улици, у којој је чувени Франц Кафка писао своја дела. Такође, видели смо најкраћу и најужу улицу на свету, која има чак и семафор. Шетајући Прагом, прошли смо поред продавнице новогодишњих украса, која је иначе отворена током читаве године, као и поред продавнице чешког кристала... Занимљиво је да у Прагу постоји један мост који је налик оном у Врњачкој бањи. Мало је мањи, али исто тако препун катанчића којим су заклоњене многе љубави... заувек. Ипак је Карлов мост оставио много бољи утисак. Са њега се пружа диван поглед у коме смо уживали, а и мноштво уличних уметника је својим делима привлачило нашу пажњу. Након моста, продужили смо Карловом улицом... Имали смо прилику да одгледамо смену апостола на Астрономском сату, а док смо је нестрпљиво чекали, опустили смо се уз џез који је свирала група музичара у тој улици. Чешко пиво, наравно, нисмо пробали. Треће вечери смо имали одлазак у дискотеку. Мишљења су подељена што се тога тиче. Иначе, то је последња ноћ проведена у Чешкој. Наше путовање се наставља на путу за Братиславу.

Беч и Братислава су две најближе престонице у Европи. Из Братиславе се чак види и бечка шума. Овде смо се најмање задржали, али нас је овај град заиста освојио. Купили смо много сувенира, одморили се, лутали овим градом... и тако нашили на најстарију продавницу. Музеј у малом. Након два сата, наше време предвиђено за обилазак Братиславе се завршило. Сада настављамо путем Будимпеште. Како смо стигли у

Кухињски калфа

Ученици наше школе Дијана Павловић и Сава Жарковић учествовали су на такмичењу угоститељских школа Србије у припремању и аранжирању здравих и приступачних obroka. Уз помоћ својих наставника, ученици спремају јела која су специјалитети у срединама у којима се налази њихова школа. Снимање и припрема јела одвија се у школским ресторанима, на истим местима на којима се полажу и испити из куварства. Посетили су и нашу школу, а ми смо им спремиле „Шницле од коприва“. Припрема јела емитована је 03.06.2014. на РТС-у у емисији „Јутарњи програм“.

Посластичарски калфа

Ове године се одржало још једно такмичење у кабинету за куварство и посластичарство – „Посластичарски калфа“ 1. децембра 2014. године, а емитовање се 27. јануара 2015. године на РТС-у у 08:30, у емисији „Јутарњи програм“. Учествовала су три ученика: Стајић Ђорђе, Бучић Сања и Милутиновић Валентина. Њихов специјалитет биле су „Пуњене палачинке са мешаним воћем“.

Мина Павловић

вечерњим часовима, одмах смо отишли на возну бродом. Било је феноменално. Прави дашак свежине након толико сати возње аутобусом. Сви смо уживали. Очарани смо посматрали обале Пеште и Будима, и мостове на Дунаву, од којих је највећу пажњу привукао Елизабетин мост, такозвани Сисин мост, који је остао добро упамћен након екскурзије. Сутрадан смо возњом кроз град стигли до Трга хероја. Имали смо прилику да проведемо време на њему, али исто тако и да видимо Српску амбасаду у Мађарској. Након кратке шетње поново смо се нашли у аутобусу. Време нас је овог дана мало поколебало и онерасположило, а мислим да нас је сустигао и умор који смо вешто скривали претходних дана. Вреди поменути и скулптуру цина, коју заиста нисмо очекивали да видимо. Стварно нас је одушевила. За сам крај, остао је још само одлазак у „Арену“. Ово би био приказ наше екскурзије у краћим цртама. У име целе генерације могу да кажем да је било заиста незаборавно. Унапред се радујемо матурској.

Магдалена Ваљаревић

ВЕЛИКИ РАТ

велики историјски испит српског народа

Први светски рат или Велики рат је назив за први и највећи глобални војни сукоб два савеза држава у дотадашњој историји човечанства: држава чланица савеза Антанте (Велика Британија, Француска и Русија) и њихових савезника (Италија, САД, Јапан, Србија, Црна Гора, Румунија, Грчка и др.) с једне, и чланица Централних сила (Немачка и Аустро-Угарска) и њихових савезника (Османско Царство, Бугарска), с друге стране. Трајао је од 28. јула 1914. до 11. новембра 1918. године. Рат се водио на територији 14 држава у Европи, Азији и Африци, на морима и океанима. Процењује се да је у рату учествовало око 70 милиона мобилисаних људи, од којих је око 10 милиона погинуло, а око 21 милион људи је било рањено. До рата је дошло због сукобљених империјалистичких интереса великих европских сила, њиховој борби за економску и политичку доминацију над Европом и колонијама широм света,

Прошао је цео век од избијања Првог светског рата. Јубилеју је у медијима дата прилична пажња, али се сигурно могло учинити и више. Када је у питању мера, у којој треба дати на значају овом историјском догађају, сматрамо да се не може претерати. Сећање на Велики рат је прилика да обновимо веру у себе. После Првог светског рата и опстанка који смо као нација изборили, треба поставити питање: Има ли места за малодушност пред савременим изазовима у потомцима оних и онаких српских хероја који нису одустајали ни на Церу, ни на Колубари, ни на децембарском мразу у албанским врлетима? Ако су они смogli снаге да верују у бољу будућност, онда ми немамо избора, зар не?

Наш прилог јубилеју јесте текст који следи и који ми сматрамо примереним. Ако нам неко замера због обима, онда је наш одговор да смо то намерно урадили. Бар у години јубилеја можемо себи дозволити „пристојан“ текст, који не прелази оквире основних информација о збивањима у ратним годинама и који је, у суштини, само сажет преглед најважнијих догађаја у Првом светском рату. Верујемо да ће вам бити занимљиво да се присетите неких чињеница у вези са Великим ратом, можда и да сазнате нешто ново што сте пропустили на часу историје. Не замерите због обима – ипак је то био велики рат.

Редакција

порасту активности национално ослободилачких покрета у Аустро-Угарској монархији и због других нараслих противречности. Формални повод за рат

био је атентат Гаврила Принципа на аустроугарског престолонаследника Франца Фердинанда, у Сарајеву 28. јуна 1914. године. У атентату је такође убијена и Софија Котек, супруга престолонаследника.

Користећи тај повод, Аустро-Угарска влада је 23. јула упутила Србији понижавајући ултиматум, а пет дана касније, односно 28. јула, након „неиспуњавања“ услова објавила рат Србији путем обичног телеграма, иако није било доказано да је српска влада уопште и учествовала у атентату. Током августа рат се проширио на читаву Европу, а касније је добио и светске размере.

Српска војска је током 1914. тешко поразила аустроугарску војску генерала Поћорек, најпре у августу под командом Степе Степановића у бици на Јадру и Церу, што је и била прва савезничка победа у Првом светском рату. За командовање у овој бици генерал Степа Степановић, командант Друге српске армије унапређен је у чин војводе 29. августа 1914. године. Војвода је био највиши војни чин после краља у дотадашњој држави.

Након Церске битке је уследила чувена битка на Дрини, која представља низ борби које је српска краљевина водила са циљем да заустави други покушај Аустроугарске да продре у Србију. Резултат битке је нерешен, јер је српска војска морала да се повуче са својих положаја, делом због надмоћности аустроугарске артиљерије, а и због сопствене оскудице у муницији и храни. Српска војска повукла се на десну обалу реке Колубаре и планину Суворбор. Почетком децембра месеца почела је офанзива српске војске на реци Колубари тј. Колубарска битка. Захваљујући вештој стратегији генерала Живојина Мишића српске снаге су нанеле страховит пораз аустроугарској војсци и избациле је из строја. За две недеље, тј. до 15. децембра, Србија је ослободила читаву своју територију, аустроугарске трупе су избачене из земље, ослобођен је Београд и заробљено више десетина хиљада непријатељских војника. Овим акцијама окончане су борбе на балканском ратишту током јесени 1914. године. Генерал Живојин Мишић за победу у Колубарској бици унапређен је у чин војводе.

Током 1915. године оба блока су постигла по један

дипломатски успех: Антанта је увукла Италију у рат, обећавши јој југословенске територије у Далмацији. Отворен је фронт на Сочу, али Антанта није имала неке веће користи од тога, јер су Италијани успели да заузму само неке пограничне територије.

Немачки блок је увукао Бугарску у рат, обећавши јој територијалне уступке у Македонији и Поморављу. Тај дипломатски успех, Централне силе су убрзо претвориле и у војнички.

Под вођством генерала Макензена, аустро-немачко-бугарске снаге су 6. октобра 1915. године започеле офанзиву против Србије, са снагама четири пута већим од српских. Нападнута са три стране, српска војска је била принуђена да се повуче и до краја новембра је заузета читав њена територија. Повлачење српске војске и прогнанних цивила је вршено преко заваних планина Албаније и Црне Горе ка Јадранском мору. То повлачење је добило устален назив *Албанска голгота*, због своје суровости и тешкоћа. Додатни проблем српској војсци представљали су напади Албанца који нису признавали власт Есад-паше Топтанија, савезника Србије.

Претпоставља се да је, од почетка извлачења, живот изгубио око 72 000 људи, што због

хладне зиме и разних болести, што због недостатка хране и од напада непријатеља.

Савезници су били спори да помогну Србији. Српској војсци помогли су једино Французи, евакуишући је на Крф, који су заузели почетком 1916. године. До 15. фебруара, превезено је из албанских лука Валоне, Драча као и из Скадра, на грчко острво Крф 135 000 људи и у Бизерту око 10 000. Укупно се на Крфу прикупило 150 000 српских

војника и цивила.

Мало острво Видо поред Крфа, које је било организовано у болницу, постало је „острво смрти“, а море око њега „плава гробница“, у коју је спуштено око 5 400 умрлих.

Пад Србије и Црне Горе поправио је положај Централних сила на Балкану и омогућио им преко Бугарске везу са Турском и њеним територијама на Блиском истоку.

Година 1916. је година великих битака. Мада су се и у претходне две године одигравале значајне битке, у овој години су се десиле оне најзначајније за даљиток ратовања.

Енглези и Французи извели су од фебр. 1915. до јан. 1916. Дарданелско-галипољску операцију са циљем да заузму Истанбул и мореузе Босфор и Дарданели како би избацили

Турску из даљег тока ратовања и повезали се са Русијом. Операција је доживела неуспех, а савезничка војска из тог сектора је делимично пребачена на Солунски фронт.

Једна од најзначајнијих и најкрвавијих битака Првог светског рата била је Верденска битка, вођена између Француске и Немачког царства. Одвијала се од фебруара до децембра 1916. године, у њој је смрт нашло око 250 000 војника, док је око пола милиона било рањено. Позната је такође под називом „Верденска кланица“.

Да би олакшали положај Француза на Западном фронту, Руси су марта 1916. године започели офанзиву на делу фронта између Двинска и језера Нароча. То је натерало Немце да ослабе нападе на Верден. Ове операције биле су увод у чувену Брусиловљеву офанзиву. Брусиловљева офанзива је била највећа руска победа у Првом светском рату. То је била офанзива Царске

Русије против Централних сила, а трајала је од 4. јуна 1916. године до 20. септембра 1916. Офанзива се одиграла у данашњој Украјини тј. у Галицији, у близини градова Лавов, Ковел и Луцк. Још у првим данима је пробијен аустријски фронт код Луцка, руска војска је поново освојила Галицију и Буковину и појавила се на превојима Карпата, што је приморало Немце да скоро потпуно прекину операције на Западном фронту како би зауставили Русе.

Офанзива је сломила аустроугарску војску, која је изгубила око милион и по људи, док је Немачка изгубила око 350 000, што је спасило савезнике од немачког притиска на Западном фронту. Руски губици су били такође велики, око пола милиона погинулих, али пошто је Русија имала велику базу за регрутовање војника, то је вероватно било војно прихватљиво.

Највећа битка Првог

светског рата била је битка на реци Соме. Битка је трајала са прекидима од јула до новембра, а вођена је између Уједињеног Краљевства, његових колонија и Француске против Немачког царства. Око 1 200 000 војника је погинуло на обе стране и уништено је мноштво тенкова и авиона. Битка на Соме је покушај Енглеца и Француза да пробију Немачке линије које су се протезале дуж истоимене реке и да одвуку немачке снаге из битке за Верден како би ослободили притисак на ту област. Фронт није пробијен, али се показало да војна и стратешка иницијатива прелазе на страну чланица Антанте.

До савезничке иницијативе дошло је и на Солунском фронту, где су српска и француска војска под командом генерала Мориса Сараја нанеле пораз удруженим бугарским и немачким снагама и 30. септембра заузеле јако бугарско утврђење Кајмакчалан и ослободиле Битољ. Офанзива је касније прекинута због недостатка резерви.

Свесне погоршања свог положаја, Централне силе први пут нуде мировне преговоре у децембру 1916. године, а Русима још и закључење сепаратног мира.

У Русији је 1917. године избила Октобарска револуција, због незадовољства на начин којим је вођен рат, као и због тешког положаја руских сељака и радника. Царска породица Романов је свргнута са власти и установљена је совјетска пролетерска власт. Настало је расуло у руској војсци и челиници нове владе су били приморани да склопе мир са Централним силама. Мир је потписан 3. марта 1918. године у Брест-Литовску. Овим миром Совјетска Русија је изгубила огромне територије,

али он је поништен по слому Централних сила.

Немачка је на предлог адмирала Тирпица започела свеопшти подморнички рат, почетком 1917. године, потапајући и бродове зараћених страна и неутралних сила који су пловили у луке Антанте. То је нарочито погодило САД које су имале велики финансијски интерес у Европи, јер су давале зајмове силама Антанте. Након што су подморнице потопиле седам америчких трговачких бродова, САД су то искористиле за објаву рата Немачкој 6. априла 1917. године.

Улазак САД-а у рат натерао је Немачку на очајничке покушаје да пробију Западни фронт пре доласка америчке војске у Европу.

Године 1918. је година жестоких битака и офанзивних покушаја и једне и друге стране, с циљем да се пробије фронт и оконча рат. Нарочито се журило Централним силама којима је понестало хране и ратног материјала. Немачке офанзиве почетком 1918. године на Западном фронту, заустављене су од стране савезника, под

командом француског маршала Фердинанда Фоша.

Средином јула, маршал Фош је код Амијена извршио противнапад и покренуо општу офанзиву на Западном фронту. Ова офанзива је позната под називом „Офанзива од сто дана“, и она је касније довела до завршетка Првог светског рата. Означила је крај рововског ратовања на Западном фронту.

Средином септембра, под врховном командом француског генерала Франше Д'Епера, почела је офанзива на Солунском фронту, на линији Соко-Добро Поље-Ватерник. У оштрим борбама пробијене су прва и друга линија бугарских утврђења, чиме је пробијен и Солунски фронт и извршен дубок продор српске војске у правцу Вардара, чиме је отпочео војни слом Централних сила на Балкану.

Истовремени продори на Западном, Солунском и турском фронту у Палестини, имали су за последицу брз слом Централних сила: 29. септембра Бугарска; 30. октобра Турска; 3. новембра Аустро-Угарска, а 11. новембра Немачка. Тиме је Први

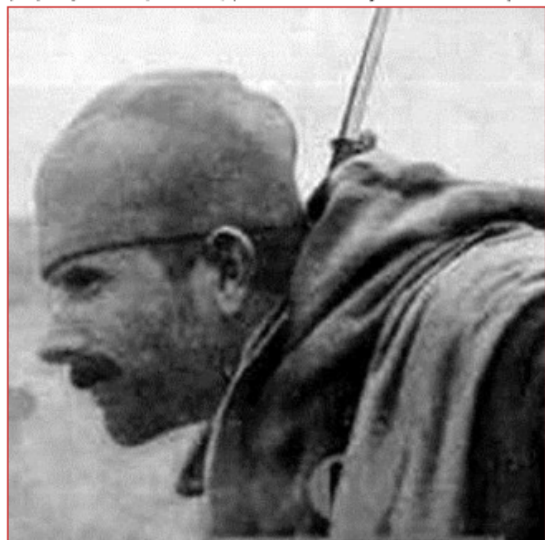
светски рат завршен.

Формално стање рата између две стране, трајало је још седам месеци, до потписивања Версајског мира са Немачком 28. јуна 1919. године. Мировни споразуми са осталим чланицама савеза потписани су касније. Немачка је означена као главни кривац за изазивање рата, признате су нове државе, исцртане нове границе и основано „Друштво народа“ (Версајски систем). Први светски рат срушио је четири велика царства – Немачко, Аустроугарско, Руско и Турско. Све ове државе су постале републике.

Поред огромних губитака на нивоу целог света, огромне су жртве које је Србија поднела у рату. Србија је изгубила трећину свог целокупног становништва и од те жртве се ни данас није опоравила.

Мир закључен после Првог светског рата није могао бити трајан, јер је носио многе старе и нове противречности. Ту су лежале клице нових сукоба, које су најзад дошле до судбоносног изражаја у Другом светском рату.

Милош Матејић

Два века Писменице и 150 година од смрти Вука Караџића

Вук Караџић и његов рад представљају читаву епоху у развоју нашег народа. У српској културној историји он је најкрупнија фигура. Само у политичкој прошлости било је горостаса чији је значај упоредо с његовим – ако се учинци на тако различитим пољима уопште могу поредити. Али за разлику од великана међу устаницима, ратницима и државницима, Вук је писао, и то много.

Вук је покретач и првоборац полувековног рата за српски језик и правопис, којим је увео жив, народни језик у наше књиге и упростио азбуку до савршенства, до идеалног правила да сваки глас има једно слово. Прикупљајући и објављујући мноштво народних песама, он је описао народни живот и обичаје, заокружујући тиме величанствену слику о свом народу, у ствари, јединствено сведочење о њему.

Вук Стефановић Караџић рођен је 1787. године у Тршићу, близу Лознице. У овом месту деца су често умирала и по народном обичају овај српски филолог, реформатор српског језика и сакупљач народних умотворина добио је име Вук како му вештице и зли духови не би наудили. Писање и читање је научио од рођака Јефте Савића Чотрића, јединог писменог човека у крају.

У Лозници наставља образовање, али није завршио школу због болести. Са 19 година био је престар да се упише у Карловачку гимназију и зато одлази у Петрињу. Тамо је провео неколико месеци учећи немачки језик. Касније стиже у Београд да упозна Доситеја Обрадовића, ученог човека и просветитеља. Замолити га је за помоћ, како би наставио са образовањем, али га је Доситеј одбио. Разочаран, Вук је отишао у Јадар и почео да ради као писар код Јакова Ненадовића. Кад је Доситеј отворио Велику школу у Београду, Вук постаје њен ђак. Убрзо је оболео и отишао на лечење у Нови Сад и Пешту, али није успео да излечи болесну ногу која је остала згрчена.

Учествовао је у Првом српском устанку као писар и чиновник у Неготинској Крајини. Након слома устанка преселио се у Беч, 1813. Ту је упознао Јернеја Копитара, цензора словенских књига. На његов подстицај кренуо је у прикупљање српских народних песама, извршио реформу ћирилице и борио се за увођење народног језика у српску књижевност. Вуковим реформама у српски језик је уведен фонетски правопис и српски језик је потиснуо славеносрпски који је у то време био језик образованих људи. Као најважније године Вукове реформе истичу се 1818, 1836, 1839, 1847, 1852.

Након пропасти устанка Вук са породицом прелази у Земун, а затим одлази у Беч. Ту се упознао са бечлијком Аном Маријом Краус којом се оженио. Вук и Ана имали су много деце, од којих су сви осим ћерке Мине и сина Димитрија умрли у детињству и раној младости.

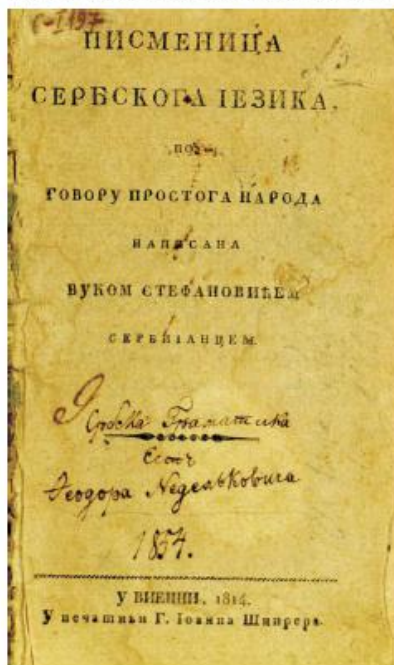
Све до Вука Караџића у српском књижевном језику владала је несређеност и одсуство правог реда, утолико више што су се у њему мешали утицаји старог српскословенског и рускословенског језика, укључујући ту и наглашене присуство народног језика. То хаотизовано стање у српском књижевном језику најбоље ће изразити Вук. По њему то је било овако: "Што не знаш српски, метни словенски; што не знаш словенски, метни српски; а што не знаш ни словенски ни српски, метни како ти на ум падне."

Основна вредност Писменице било је радикално упрошћавање азбуке и правописа. У њој је применио Аделунгов принцип: „Пиши као што говориш, а читај као што је написано.“ Вук је сматрао да сваки глас треба да има само једно слово. Зато је из дотадашње азбуке изабацио све непотребне знакове који су се писали ико не нису имали својих гласова. Стара слова је подржала Српска православна црква која је у њима видела

везу културе и писмености са религијом.

Његова Писменица објављена 1814. године, кад и Мала простонародна славеносрпска писменица, уствари, представља прераду познате Мразовићеве граматике словенског језика из 1794. године, која је опет прерада словенске граматике Мелетија Смотричког из 1619. Писменица представља граматiku народног језика које треба да се држе књижевници у писању и која на тај начин, треба да постане обавезна за употребу у нашој књижевности. Принцип народног језика у Писменици добија широку и свестрану примену. Вук је морао тачно да одреди како према њој стоје народни говори или бар којега је краја говор у њој представљен. Вук је то учинио у већој мери него што би се морало очекивати од граматичара његовог времена. Он је дао потпуно груписање српских говора и њихово географско простирање. Ту он први пут дели српски језик на три покрајинска наречја: херцеговачко, сремско и славонско.

Далеко би нас одвело када бисмо сада хтели да говоримо о значају Вуковог рада у свим

А Б В Г Д Ж Е Ж З И
Ј К Л Љ М Н Њ О П Р
С Т Ћ У Ф Х Ц Ч Ш
а б в г д ж з и к л љ м
њ о п р с т ћ у ф х ц ч ш

правцима. Сетимо се само наших народних умотворина, песама, приповедака, пословица, и свега другог. У њима је синтетизован вековни живот народни. Вук их је изнео на површину у мајсторском облику. Ето зашто Вуков рад представља целу епоху, зашто са њом почиње нови културни развој нашег народа и зашто се, што се више иде у том правцу, Вуков рад све више цени.

По ономе што је Вук у себи имао – он је централна личност почетка наше нове културе. Тачно је да је Вук имао учитеља Копитара, који је нашој књижевности преко Вука дао огромни допринос. Али оно што је Вук дао нашем народу и нашој књижевности, то је само његово, аутентично Вуково. Он је био један од оних људи који врло брзо прокину у дух наше културе и традиције, улазе у њихову суштину, дубоко се прожимају њиховим принципима и стварају на основу те грађе нове творевине у народном духу. Почевши од његових готово првих дела па до превода Новог Завета и касније, ма из које области она била, Вук ствара класична дела која ће заувек остати обрасци стила, језика и здраве народне логике. Тако је Вук, проширујући изврсно познавање народног језика и упознајући се све потпуније са његовим особинама и законитостима, своју реформу језика, писма и правописа успео да доведе до савршенства за свега неколико година, од 1814. до 1818. године, да тиме створи дело због кога га можемо слободно назвати језичким генијем.

Вук Стефановић Караџић, човек коме највише дугујемо захвалност што наш језик данас овако изгледа, свој животни век завршио је 7. фебруара 1864. у Бечу. Његова дела заувек ће остати запамћена и видљива многим генерацијама које долазе после нас. Велико српско наслеђе преносиће се вековима и вековима као чврста основа српске културе, историје и знаменитости.

Анђела Здравковић

Јасмина Величковић,
професор психологије

Које су предности ненасилног приступа у комуникацији?

• Уколико се са неким или нечим не слажемо, ми то мирно и јасно изложимо. Дакле, избегавамо свађе.

• Избегавамо и неспоразуме и чувамо однос с другом особом и наше (а често и туђе) достојанство.

• Овај начин комуникације даје предност слушању и саосећању. Ми постајемо способни да послушамо друге и увидимо и њихове ставове, жеље и потребе. Јако је важно саслушати, без упадања у реч, шта дуга страна има да каже, јер много конфликта настаје пре свега због неспоразума у комуникацији, због тога што другу страну "не чујемо".

• Упознајемо и себе и друге и лакше долазимо до решења.

• Комуницирати ненасилно значи уважавати себе и друге и не испољавати бес.

Како ненасилно комуницирати? Упутство за ненасилну комуникацију:

1. Одредите проблем –

Шта се дешава, ко је шта рекао, на који начин, на ком месту, како је то рекао и у ком тренутку? Не објашњавајте, не оправдавајте,

Ненасилна комуникација подразумева да не оцењујемо поступке и исказе других, већ пре да се посветимо ономе што осећамо и да изложимо наше жеље или потребе. Ненасилна комуникација подразумева став да смо и ми (као и друга страна) одговорни за своје поступке.

НЕНАСИЛНА КОМУНИКАЦИЈА

не судите, не критикујте, не браните се. У овој етапи се само фокусирајте на ситуацију и потрудите се да је опишете на најобјективнији могући начин.

2. Именујте своје емоције – Претходно описана ситуација је изазвала неко тумачење, а то тумачење директно је утицало на стварање неке емоције. Шта је то што осећате? Незадовољство? Анксиозност? Љутњу? Тугу? Нађите емоцију која је верна доживљају и у складу с тумачењем ситуације која се одиграла. Најбитнија ставка у овом процесу је да други није одговоран, нити крив за нашу емоцију. Други људи и ситуације не изазивају у нама емоције – већ начин на који тумачимо то што други раде или се око нас дешава – директно утиче на стварање наших осећања. Ваша осећања су ваша, нису туђа. Прихватите их. Ваша осећања су последица неког вашег личног недостатка или незадовољене потребе. Сада је тренутак да их изразите. Не оптужујте и бирајте речи. Избегавајте негативне и упитно-одричне фразе. Посебно избегавајте иронију и уопштавања. Заборавите исказе попут: никад, увек, стално. Користите заменицу Ја да бисте потврдили да

ваша осећања припадају вама:

– ја сам осетио/ла...

– ја сам доживео/ла...

– ја сам имао/ла утисак да...

3. У трећој етапи анализирајте своје потребе – обратите пажњу да не идете заобилазним путем и да не окривљујете друге! Ако користите заобилазне фразе да бисте умањили сопствену анксиозност, врло је могуће да вас други неће разумети. Ако их, пак, критикујете, врло вероватно ће се бранити. До разумевања неће доћи, а ваше потребе ће остати неизречене – или бачене у ветар! Коректно изражавање жеља или потреба се завршава управо тамо где се завршава ваша жеља или потреба. На пример: Желим да ме слушаш пажљивије – је правилан и коректан, ненасилан начин изражавања жеље. С друге стране: Желим да ме слушаш, што ти никад не радиш, и то ме ужасава – се не односи на анализу властите жеље – већ пре на анализу вашег доживљаја друге особе. Останите с вашим жељама или потребама. Не идите даље од тога.

4. Четврти корак подразумева асертивно тражење – до сада сте формулисали проблем, пронашли емоцију и анализирали жељу. Сада је време да

асертивно тражите то што желите. Не захтевајте, не придикујте да не бисте уништили све претходне кораке. Ви владате вашим емоцијама и способни сте да се јасно изражавате. Поента и кључ ненасилне комуникације је у прецизности формулације проблема, емоција, жеља и јасног тражења онога што желимо. Потрудите се да у вашим тражењима нема ничег општег. Будите конкретни. Као што у продавници тражите новине, на исти начин можете тражити саговорнику да боље слуша, не касни, јавља се на телефон, не долази непозван и слично.

Веома је корисно за решавање конфликта уколико се служите оним што се популарно зове ЈА поруке. Уместо да започнете разговор оптужујућим тоном, на пример: "Ти си неуредан/неуредна, одмах да си то купио/ла", покушајте са: "Смета ми што стално правиш лом у соби, јер сам преморена и немам снаге да стално чистим".

Лепљење етикета и "чашћавање" епитетима не стварају добру атмосферу за разговор, већ доприносе продубљивању проблема и стварању негативних осећања код свих учесника.

Уместо вербалног напада и "решетања", фокус би требало да вам буде на вашим осећањима, на једноставним објашњењима шта је проблем /узрок због чега се тако осећате, и шта предлагате као решење.

Математика није тешка за онога ко воли ту науку

Интервју са Љиљаном Живанчевић, професором математике

За већину ученика математика је вероватно најтежи предмет. Насупрот томе, неки, ређи, воле математику и одлучују се за факултете на којима је овај предмет доста заступљен. Некима је и животни позив у најтежњој вези са математиком, и за њих се зна: они су пронашли нешто посебно у тој науци, због чега су и изабрали да се њоме баве целог свог радног века. Професорка математике Љиљана Живанчевић је ушла у четврту деценију рада. За тај дуги низ година, она је математику предавала многим генерацијама које су се школовале у Средњој школи у Брусу. Многи њени ученици су се такмичили на републичком такмичењу из математике, а неки од њих су остварили конкретне, значајне резултате, освојивши високе пласмане на овом такмичењу. Све што смо навели је био више него довољан разлог да за овај број урадимо интервју са професорком Љиљаном Живанчевић.

1. За почетак, реците нам нешто о свом школовању. Зашто сте одабрали математику?

Ја сам одрасла у згради близу школе. У Брусу сам завршила основну школу и гимназију. Студирала сам на ПМФ-у у Београду. Од самог почетка школовања волела сам просвету и математику иако знам да је то тешка наука, али само за оне који је не воле.

2. Када сте почели да предајете у нашој школи?

1981. године.

3. Шта вам најтеже пада када је у питању Ваш посао, а у чему највише уживате?

Најтеже ми пада да гледам данашњи нерад. Ученици данас долазе у школу да би били на броју, како ми то популарно кажемо, а не да би учили. Уживам у просвети уопште. Упркос свим проблемима који доноси рад са децом, ја то волим и једноставно не знам како би изгледао мој живот да нисам овде, да не радим ово што радим.

4. Ваша највећа достигнућа у раду са децом су...?

Било је доста такмичења, доста других и трећих места на републичком такмичењу, али највише сам поносна када видим да су ми некадашњи ученици данас колеге.

5. Ваша интересовања и хобији су...?

Одувек сам волела спорт. Као и онда када сам била млађа и дан данас пратим спортске активности. Некада сам највише пратила фудбал и атлетику, а данас тенис.

6. Да ли сте задовољни својим радом, радом својих колега и школе уопште?

Задовољна сам својим радом и радом колега у суштини. Сви адекватно обављају свој посао. Али, не могу а да не кажем, да је критеријум гимназије мало опео. Не кривам никога за то. Једноставно таква су времена.

7. Пошто сте у нашој школи дуги низ година, да ли можете да нам направите паралелу и да нам опишете како је било радити на почетку каријере, а како то изгледа сада?

Некада је било мање изостајања, а више дружења и међу ученицима и између професора и ученика. Ученици су више размишљали о томе шта раде и о томе зашто су у школи. Данас живимо у ери компјутера и електронике. То је некада предност, некада mana.

Александра Миленковић

Сара Делантин

У почетку делује тешко оствариво ...

1. Чему, по твоје мишљењу, највише дугујеш за успехе које си постигао?

Мислим да је за мој успех најзаслужнији труд који улажем приликом спремања. Рад и дисциплина су оно чему дугујем успех и без којих не бих постигао то што јесам. Наравно, постоје ту и други чиниоци, као што су рад са предметним професором, подршка од стране породице, а понекад се умеша и срећа, мада се трудим да се не ослањам превише на њу, већ да користим само знање.

2. Од када је код тебе присутно то интересовање за историју као предмет?

Још када сам пошао у Основну школу, историја ми је била један од најдражих предмета, тако да сам одлучио да покушам да урадим нешто што ће бити више од слушања предавања на часовима и редовног учења.

3. Када си први пут учествовао на такмичењу из историје?

Први пут сам на такмичењу учествовао у петом разреду Основне школе. Гледано са ове позиције сада ми то и не делује као велики успех, али тада ми је поприлично значило и био сам поносан на то. Иако сам успео само да се пласирам на окружно такмичење, то ми је показало, и дало мотив, да могу и наредних година да се такмичим.

4. Школске 2012/2013. године освојио си прво место на

Отићи на републичко такмичење је велики успех за сваког ученика, а вратити се са републичког такмичења са конкретним резултатима – то је већ нешто што завређује све честитке. Наша школа се може похвалити тиме да дуго низ година, у континуитету, има такмичаре из разних предмета на републичком нивоу такмичења. Њихова заслуга је у томе, што својим успехом, успешном чине и школу из које долазе, као и своју општину. Милош Матејић, ученик трећег разреда гимназије, две године за редом је представљао нашу школу на републичком такмичењу из историје, и оба пута је постигао високе резултате: школске 2012/2013. године освојио је прво место, а 2013/2014. године друго место. Из тог разлога смо одлучили да у овом броју обавимо интервју управо са њим.

републичком нивоу. Кренуо си, наравно, прво од школског и општинског такмичења. У којој мери си, у тој раној фази такмичења, веровао у успех који си касније остварио?

У почетку све то делује далеко на неки начин, и тешко оствариво. Ни сам понекад нисам био сигуран колико могу да постигнем, али временом и константним учењем почиње да се стиче нека представа о томе колико знам и колико могу да пружим. Што више учим бивам све сигурнији у себе и своје знање, и све више и више верујем да могу добро да

прођем на такмичењу.

5. Историја је таква наука да захтева, између осталог, добру меморију за огроман број података које треба упамтити. Постоји ли неки твој посебан метод учења?

Када учим одређену лекцију трудим се да формирам прво „костур“, односно, основу коју ћу даљим читањима све више и више да допуњујем, све док на крају не обухватим све ситнице и зачклоице, које се редовно дају на такмичењима са циљем да ученик погрешни. Такође, на маргинама извлачим све оне ствари које сматрам да су јако

битне и на које треба посебно да обратим пажњу. Јако је битна и упорност, јер поједине области се уче мало теже од других, тако да је потребно враћати се више пута на исту ствар. У суштини, то је све субјективна ствар, јер свако учи онако како мисли да му највише одговара.

6. Шта мислиш да је било пресудно за твој успех у години када си био републички првак?

За мој најбољи пласман заслужно је добрим делом искуство са такмичења из претходне године, када сам због своје грешке и немарности занемарио један део због кога сам касније изгубио бодове на тесту. Поучен тим лошим, али корисним искуством, настојао сам да следеће године сведем могућност своје грешке на минимум и да заузмем бољи пласман, што се на крају и остварило.

7. Нешто о себи: Који је твој хоби? Интересовања?

Упоредо са школом, два пута недељно имам тренинге каратеа, који тренирам већ седам година и посвећујем доста пажње томе, као и бављењу физичким активностима уопште. Слободно време волим да проводим са друговима, било да се ради о неком филму, утакмици, заједничком окупљању или игрању фудбала. Са друштвом је најбоље.

8. Да ли си одлучио шта ћеш да студираш?

Тренутно још увек немам кристалну слику о томе шта намеравам да студирам. Гледано према мојим афинитетима, то ће вероватно бити неки факултет где су више заступљене друштвене науке, јер ми то генерално боље „лежи“. Мада, можда и не буде тако.

9. Који је од великана српске

историје, када се узму у обзир све области културног и јавног живота, оставио посебан утисак на тебе и зашто?

Најјачи утисак на мене оставио је први српски цар, Душан Силини, тј. Стефан Урош IV Душан, како му је пуно име гласило. За време његове владавине, Србија је обухватала највећу територију у историји и била је једна од најјачих сила у том делу Европе. Сматрам да сваки Србин треба да се поноси тиме, да истиче вредност и да поштује богато наслеђе својих предака.

10. Постоји ли нешто што ти је посебно важно у животу, тј. нешто што си зацртао као свој животни циљ?

Наравно да постоји, човек без циља је као чамац без кормилара. Стога, сви треба да

тежимо да постигнемо нешто у животу. Неки најближи циљ ми је да завршим школу са што бољим успехом и да упишем факултет који желим. Потом долази на ред посао и друге обавезе, али оставићу то за касније планирање.

Александра Миленковић
Сара Делјанин

Предузетник се рађа, он је ковац своје среће, "креира посао сам", не "преузима га од другог". Предузетник је способан да препозна праву шансу, реагује релативно брзо, али његов живот није идила већ је испуњен бројним ризицима, одрицањима, а нарочито свакодневним размишљањем, напорним и великим радом.

Предузетништво се може научити, утренирати, јер је то бизнис (посао) који има одређени ток и правила развоја. Зато кажемо да постоје и људи који се посебно школују и припремају да управљају бизнисом, да врше комбинације елемената производног процеса, њих препознају као менаџере.

Причамо о **предузетнику**, човеку који је власник, али који и ризикује, који је иноватор, али и комбинује факторе привређивања. Он је способан да нешто направи ни из чега, али кад спозна шансу он уме да креира организацију и шансу користи у пракси.

Предузетник се налази у центру предузетничког процеса, који има још два елемента приказана кроз: пословну шансу и ресурсе. Кажемо да је сваки: проблем, жеља, захтев, "ослушнуто мишљење" — пословна шанса, а предузетничка идеја постаје пословна стварност само кад се докаже њена тржишна оправданост. Добра идеја увек пронађе ресурсе — капитал потребан за њену реализацију.

Реки смо да **предузетник** увек комбинује и иновира, а бавећи се иновацијама он стиче сигурност на: техничком плану — нови производ, економском плану — повећање капитала и социјалном плану — задовољење потреба што шире циљне групе потрошача (очити примери пословних комбинација су компаније: Mc Donald's, Howard Head, Mendel Kinder care Inc, Apple Computers, итд.).

Предузетничке идеје "не падају са неба", проистичу из информација, али да би се и оствариле треба да се поседује знање и вештине које помажу да се донесе брза одлука и смањи ризик неуспеха, јер предузетник није коцкар, он је упућен у токове

пословања и доношења пословних одлуке (менаџерске вештине) што веома утиче да се смање и избегну већи ризици. Један велики научник се нашао у познатој пословној анегдоти "о учењу на грешкама", прича се односи на **Томаса Едисона** и његове различите радне поступке које је предузимао како би направио никл-алкалну батерију. Упитан: "зашто је правио толико грешака у свом десетогодишњем раду на овој проналаску?" он је одговорио "Грешака... О чему ви причате? Данас познајем 25.000 начина како да направим ту батерију". Сад можемо да закључимо и зашто предузетници нису коцкари, већ калкуланти, јер они усвајањем пословне идеје покушавају на сваки начин да избегну — елиминирају елементе ризика, а предузимају калкулисани ризик (прорачунати пословни наступ) заснован увек на тржишном-маркетиншком понашању.

Млади човек је увек знатижељан, хтео би увек да некога опонаша (родитеља, наставника, друга, комшију, пријатеља, спортисту, успешног привредника,....), али увек има жељу да успе. Он се пита да ли му школовање помаже да изабере прави будући позив, да ли има предузетничке особине, или ће можда стицањем знања и вештина постати менаџер. Да ли ће му стечено знање помоћи "визире" и дати неку привлачну пословну идеју или шансу. Можда ће младим људима помоћи опис неких од заједничких карактеристика већине предузетника да се одреде за будући бизнис, али треба да имају на уму и то да је време од креирања пословне идеје до остварења успешног бизниса веома дуго, тај пут је испуњен многим недоумицама и неочекиваним проблемима и пословним изазовима.

Лични профил који карактерише предузетника искристалисан је из научних истраживања и њиховог остварења, друге литературе и нарочито сагледавања карактеристика успешних предузетника, малог, средњег и великог бизниса, предузетника млађих, средњих и пуних година, али и мушког и

женског пола. Тај **профил** ћемо поцртати неким карактеристикама:

- Предузетник је **трагач** за новим пословним шансама, у сваком проблему види шансу. Увек тражи области у којима нису задовољене потребе људи, или су задовољене на незадовољан начин.

- Предузетник увек **верује у идеју** и у сопствене квалитете јер размишља слободно и самостално. Уверен је да његова идеја има тржишну оправданост. Одике самопоуздањем, јер верује да је права особа за тај посао.

- Предузетник је увек **оријентисан на будућност**, веома мало пажње обраћа на оно што се десило у прошлости, сем у делу преузимања позитивног искуства. Активно ради на откривању нових шанси у ближој или даљој будућности. Увек је у складу са тренутком у коме живи, али је активно укључен у анализу трендова који му дају нове шансе за будућност.

- Предузетник увек **испољава креативност**, у свим фазама бизниса је креативан. Он гледа на будућност, каже се "другим очима" и размишља на необичан начин јер је ослобођен ограничења, предрасуда, традиционализма и конвенционализма.

- Он је тржишно **оријентисан** и жељан такмичења, размишља како да задовољи потрошаче, зна да успех у бизнису зависи од способности да се задрже постојећи и привуку нови купци (лојалност купца). Такмичарски дух је његов стил, значи стално се потврђује и доказује на тржишту што га подстиче на већа достигнућа.

- Предузетник се брзо **прилагођава** променама у окружењу. Никад не постоји само један начин за остваривање циљева бизниса. Он увек има спремне стратегије прилагођене датом тренутку, јер је предузетнику дозвољено да "скрене са пута", али му није дозвољено "да се изгуби на свом путовању по свету бизниса".

- Предузетник је **реални оптимиста** јер дефинише реалне циљеве, полази од реалних претпоставки. То је веома битно кад се постављају циљеви и утврђују ресурси и рокови за њихово остваривање, а то све опет у циљу задовољења захтева и жеља потрошача.

- **Добро комуницира** са окружењем, јер он продаје своју идеју кроз производе и услуге. Он производи и пружа услуге да би потпуно задовољио потребе купца-потрошача. Да би то остварио он мора да учини доступним карактеристике својих производа, то постиже презентацијом, али и на други начин долази до "чула" потрошача, а циљ му је да дође до свежег новца за финансирање своје делатности.

- Предузетник је **спреман на велико одрицање** и потпуно посвећеност послу, он живи са успехом и неуспехом свог бизниса. Неко је описујући како је бизнис веома захтеван посао рекао "да бизнис није спринт на 100 метара, већ је дуги и исцрпљујући маратон", што значи да бизнис захтева доста времена,

па предузетник нема много слободног времена ни за породицу, а још мање за пријатеље или слободне активности.

- Предузетник је **спреман да преузме ризик** и да њим управља. Он зна ниво прихватљивог ризика, шта добија а шта губи ако ризикује. Он калкулише-прорачунава свој пословни ризик, опрезно али квалитетно улази у пословне аранжмане. Он је истрајан и упоран, јер је мала вероватноћа да се успех догоди преко ноћи. Он не одустаје од одређене идеје све док верује да постоје тржишне могућности за његов производ или услуге. Али, ипак, он на време мора да сагледа истрајавање на некој идеји и да не дозволи да "удари главом о зид", а онда је касно да изађе "на прави пут".

- Предузетника још краси менаџерско **искуство** у отпочињању или у вођењу бизниса, краси га и образованост, тј. акумулирано знање које је стекао током школовања, јер му то омогућује да води различите активности, он зна да ради са људима, зна да му они чине највеће богатство, јер њих организује и користи њихово знање остварује своје циљеве.

Пословни човек би требало, пре било какве анализе идеја и пословних алтернатива, да одговори на нека од питања која карактеришу предузетника, у то ће најлакше да се увери ако се препозна у одговорима на следећа питања:

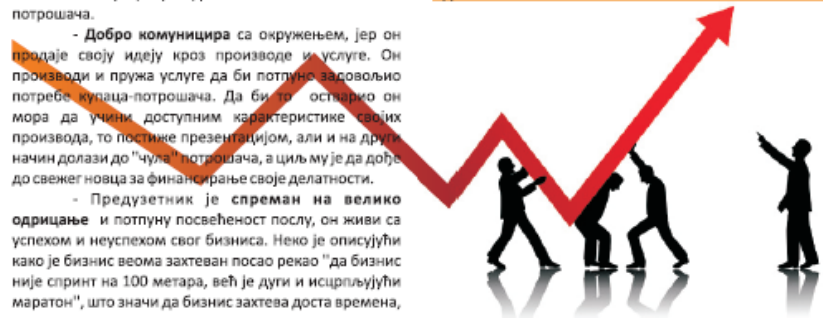
- да ли је трагач за новим идејама и шансама?
- да ли је оријентисан на будућност и да ли тежи да буде најбољи?

- да ли воли такмичење (конкуренцију) и да ли је тржишно оријентисан?

- да ли зна да цени и поштује запослене и да ли је реалан?

- да ли или не подноси досаду и да ли је пун живота и ведрине?

ПС: Ако се у овим питањима и препозна, пословни човек не сме да стане, јер само то није гаранција успеха, већ мора да тежи на сталном иновирању знања, идеја и вештина што ће му омогућити да разликује добре од лоших идеја, да "филтрира" ризике и да се према њима калкулативно односи.

Снови

Сви сањају. Током нормалног ноћног одмора увек се догоди не један него више снова, као што то огледи неопозиво доказују. Неки људи потпуно заборављају све своје снове и тврде да уопште не сањају. Неки се сећају својих снова готово у целости, а већина нас памти неке одломке и повремено се врло подробице са сећа неког сна који због нечега делује веома упечатљиво и посебно значајно. Готово сви мисле да бар неки снови имају нешто занимљиво да нам кажу.

Свет снова одувек је фасцинирао људе. Древни Египћани веровали су да снови омогућају комуникацију са духовним светом. Стари Грци били су пак међу првима који су претпоставили да су они креације ума.

Вековима касније истраживао их је аустријски неуролог Сигмунд Фројд. Он је веровао да су снови кључ наше потиснуте подсвести, наших жеља и страхова, особито сексуалних конфликата, те да су пуни кодираних порука и фантазија.

Но савремена мерења активности мозга и проучавање садржаја снова омогућавају нам да боље разумемо њихову функцију и пронађемо одговоре на постављено питање: Зашто уопште сањамо? Наука је показала да постоје најмање две кључне врсте снова. Једна од њих су REM снови који сањамо током дубоког спавања које карактеришу брзе кретење очију. У тој фази најчешће се налазимо у бизарним ситуацијама и њу

најчешће препознајемо као сањање. REM сан односи се на читав след догађаја, визуелно је сложен и има радњу која се доживљава као реалност. У њој је повећана брзина протока крви у видном подручју мозга, а смањена у доњем фронталном подручју, које је одговорно за планирање и организацију догађаја у времену. Тиме се тумачи појава да се за време спавања јављају јасне слике које су лоше организоване у времену. У н-REM фази која се доживљава током 'плитког' спавања снови су ређи. Ако се пробудимо у REM фази, у 80-90% случајева бихемо свесни да смо управо сањали. Но ако се пробудимо у н-REM фази, тај ће проценат бити знатно мањи - између 10 и 70%.

Са друге стране, психоаналитичка, етнологска и парасихолошка истраживања разврстала су снове, ради лакшег проучавања у одређен број категорија:

а) сан-пророчанство или сан-поука; мање или више прикривена поука о неком критичном догађају, прошлом или будућем; често се сматра да је порекло тих снова у некој небеској сили;

б) иницијацијски сан шамана или тебанског будиста из Бардо-Тодола, бременит магичким деловањем и сцијем да уведе у један други свет помоћу имажинарне спознаје и имажинарног путовања;

в) телепатски сан који доводи у додир с мислима и осећајима далеким особа или група;

г) визионарски сан који човека преноси у имажинарни свет и што у човековом бићу, на одређеном нивоу свести, претпоставља моћи што су у савременој западњачкој цивилизацији можда закржљале или изгубиле активну снагу. Овде није реч о прорицању, ни о путовању, него овиђењу;

д) сан-предосећај који даје насутити и омогућаје изабрати једну између хиљаду могућности...

ђ) митолошки сан који репродукује неки велики архетип и одражава неку темељну и универзалну тескобу.

Сан је преко потребан за биолошку и менталну равнотежу, једнако као и спавање, кисеоник и здрава исхрана. Будући да се у њему измењују опуштено и психичка напетост, он испуњава виталну функцију: само смрт или лудило могу довести до потпуне одсутности снова. Сан функционише као одушак за нагоне потиснуте у току дана, износи на видело проблеме које ваља решити, сугерише решења за њих. Његова селективна функција, попут селективне функције памћења, олакшава свесно живљење.

Према најновијим истраживањима, човек од шездесет година сањао је, спавајући, најмање пет година. На спавање отпада трећина живота, а отприлике 25% спавања састоји се од снова: према томе, ноћни снови заузимају дванаестину живота код већине људи.

Јелена Миленковић

Астрологија

покушај овладавања тајном времена и догађаја

Кренимо од тога: да ли је астрологија заправо наука или не? Одговор на ово питање нам даје значење саме речи: астрозвезда и логос-наука. Многи оспоравају и не прихватају назив „наука“. Назив астрологија је настао у време када су астрономија и астрологија биле иста наука, а касније је астрономија развојем техничких достигнућа, уз помоћ оптичких помагала постала засебна наука у оквиру које се проучава утицај кретања небеских тела, али не и њихов утицај на догађаје на земљи. Заговорници мишљења да јој не треба одузети статус науке, као адут спомињу чињеницу да се у оквиру астролошких прорачуна користе астрономски подаци. Заправо она се у неким земљама света проучава на факултетима, а у неким се оспорава њен значај. Дакле изводимо закључак да је астрологија заправо вештина помоћу које астролог, праћењем кретања небеских тела и тумачењем симболике коју носе, може да сагледа догађаје у прошлости, али и да предвиди догађаје у будућности. Постоје научници који упорно инсистирају на томе да астрологија објасне и докажу астрологију као науку. Али ни савремена наука нема одговоре на многа питања, конкретне доказе који иду у

прилог исправности неких научних тврдњи. И, због чега се онда захтева апсолутна доказивост од астрологије? Вероватно зато што астрологија изнова и изнова доказује да функционише, да има велику примену и употребу. Тиме се многе науке не могу похвалити.

Често критичари астрологије поставе питање: „Како се утицај планета на човека манифестује?“ и затраже доказ за тако нешто. Ако посматрамо из научног угла, небеска тела 24 часа утичу на нас. Највише осећамо утицаје оних тела која су највећа и најближа, а то су на првом месту Сунце и Месец. Сунце својом топлотом и светлосном утиче на развојне и виталне процесе живог света, Месец својом близином утиче на плиму и осек, на биљни и животињски свет, као и на тело човека.

Шта од овога можемо да издвојимо да докажемо неке од астрологија функционисања? Готово ништа. Ми можемо наћи неке доказе који иду у прилог утицаја небеских тела на људе, али никако не можемо да нађемо доказе којима би поткрепили тврдњу да ће Меркур у квадрату са Марсом утицати на то да особа буде оштрог језика или свадљива, да ће током свог

живота имати повреде екстремитета, посекотине, да ће бити брзоплета и сл. Дакле, сваки покушај да нешто објаснимо планетарним значењем, завршава се питањем: „Због чега та иста значења у току истог дана и истог сата не делују на различите особе на исти начин?“ На оваква питања астрологија једноставно не може да пружи одговоре и доказе. Зато, астрологију морамо дефинисати као читање симбола чијим повезивањем добијамо слику о психо-физичком стању неке особе, њеним склоностима и свему ономе што је може у животу снаћи.

Након изложеног текста можемо да закључимо да информације о потенцијалној судбини сваке особе можемо да сазнамо праћењем кретања небеских тела; астролог не мери количину енергије којом неко тело делује на човека, већ тумачи симболе који се везују за свако небеско тело и његове конфигурације; планете не говоре о директном физичком утицају на живот човека, нити се њихов утицај може осетити.

Јелена Миленковић

Тиха река брег рони

У читаоници Народне библиотеке у Брусу је дана 03.12.2014. године са почетком у 18 часова организовано књижевно вече са Вањом Булићем. Повод за гостовање овог, све популарнијег, српског писца био је обележавање 143. рођендана Народне библиотеке Брус. Вања Булић је том приликом промовисао свој најновији роман: *Досије Богородица, као и друге своје књиге. Интересовање наших суграђана за тај догађај је било велико па је читаоница те вечери била препуна. Искористили смо шансу која нам се тада указала да нашег познатог новинара и писца замолимо за интервју.*

1. Провели сте свој радни век као новинар. Како је ваше искуство када је у питању тај посао и да ли бисте га препоручили младим људима за животни позив?

Сваки посао којим се човек бави, а притом га је изабрао, за њега је најлепши на свету. На пример, обућар који воли мирис ципела и воли да их поправља, наравно да ће рећи како му је то најлепши посао. Међутим, код оних који поправљају ципеле нема много промена, а новинарство зависи од промена у друштву, тако да када вас неко пита: „Како је новинарство данас?“, ви кажете: „Како је друштво, такво је и новинарство“. Према томе, нема ту много мудровања. Не треба бити велик идеалиста, па размислити да можеш променити свет, јер пре ће свет тебе променити, ако ниси довољно паметан. Ја сам увек за оно да треба правити мале промене, мале ситне кораке, а не један велики, па да забрљаш, а сутра да те нема.

2. Постали сте веома успешан писац. У којој мери тај свој успех дугујете животном позиву, односно да ли сматрате да Вам је посао новинара омогућио да извезбате „своје перо“, или је по Вашем мишљењу то више ствар талента са којим се човек рађа?

Ја сам један од оних који из новинарства искораче према литератури, што уопште не значи да су они који су остали у новинарству лошији новинари. Они су одлични новинари, али немају тај таленат да изађу. Дакле, таленат је неопходан да би се изашло. Мада, с друге стране, највећи број добитника Нобелових награда у последње време, и уопште књижевних награда и најчитанијих писаца су новинари. Новинарство ти страшно помаже да вежбаш писање, али док не изађеш из њега, да се препустиш само писању, не

можеш да знаш оно што схватиш касније — да си на прави начин ушао у литературу. Ја тек сада видим колико у овим мојим књигама које сам писао радећи, има „ваздуха“, јер нисам био потпуно посвећен томе. Јер, ако желиш да посао који радиш има добар исход, посвети се само њему, а не, поред тога, да радиш још тридесет и четири посла.

3. Ваш темпо објављивања књига које постају бестселери је импресиван. Да ли је за Вас писање нешто што пре свега изискује велики напор или то заиста чините „с лакоћом“, што се намеће као утисак Вашим читаоцима?

У сваком послу постоје људи који се муче док то раде и они којима је лако. Ја имам срећу, јер ми лако иде. Ипак је тешко рећи за литературу „иде ми лако“. Мени иде лако кад сакупим материјал и направим причу коју хоћу, пошто ми је најлакши онај део који се тиче самог писања. Свака од ових књига које сам писао у последње време изискује неких пет до шест месеци некаквог истраживања. Имамо срећу јер имамо интернет, не да користимо оно што се на њему налази, већ директно да пронађемо на интернету које би изворе требало да потражимо у књигама. На интернету, рецимо, док сам истраживао оне шакљиве теме, везано за религију, историју, налазио сам, на пример, на потпуно другачије информације када је извор католички, а другачије, ако је извор православни. Дакле, треба бити јако обзирив. Најкраће речено — ја пишем лако и брзо, што је моја срећа, и не мучим се, јер унапред знам тачно шта ћу да пишем, а то је најбитније.

4. Поређење Вашег романа Симеонива печат са Брауновим *Да Винчијевим кодом*, као и велико интересовање

публике за *Јованово завештање* и *Досије Богородица*, само је по себи потврда да ваше књиге заузимају водеће место у савременој српској литератури када је у питању тај књижевни жанр. Имате ли у плану да и у будућности наставите у истом маниру?

Овако, да не буде забуне, само критичари могу потврдити овај епитет, који си ти рекла. Ја сада, управо радим нешто што је слично. Везано је опет за религију, историју... У питању је она срушена библиотека 6. априла 1941. у Београду. Дошао сам до фантастичних података, за које нисам знао, и све више сам убеђен да књиге нису запаљене, него да су однесене одатле и да се налазе негде у Немачкој. Дакле, то су они подаци који се тичу историје. Дошао сам и до белешке коју су ми дали у Српској Академији Наука, по којој су већ 1941. године била суђења нашим људима који су тамо радили. Притом су два Немца била запослена у нашој библиотеци, а један је чак и живео у библиотеци. Шестог априла су се обојица појавила у САС униформама. Пошто нико није смео да приђе запаљеној згради, три дана је горело. Ја мислим да је изнесено сво то огромно благо које се тамо налазило, пет стотина хиљада наслова. Од тога је било три стотине хиљада књига, а две стотине хиљада свезака, часописа... Ту је била и готово цела преписка Турске и Србије око разбијања града. То је невероватно. Дакле, можда и највеће богатство које смо имали налазило се тамо. У тој причи, све то треба да буде пренесено у манастир Благовештење. Има ту опет и друга прича — да се део тога налази у брдима, тамо негде. Затим, да је у причу уплетен и Никола Тесла, на један начин, али нећу откривати и на који.

5. У једном свом интервјуу изјавили сте да сматрате вероватним то: „да ће доћи до екуменизма православља и католичанства и формирања светске цркве“. Уколико није сувише интимно, да ли бисте одговорили на питање: какав је ваш став према једном таквом удруживању?

Ја мислим да је хришћанство једна религија и то се зна — да је једна религија. Али, мислим да би у свету било све другачије када би се ујединили, прво — због нарастајућег екстремизма унутар ислама... Ја сам наравно за екуменизам, увек сам за спајање у свему што радимо. Дакле, увек је боље када двојица раде нешто, а не само један.

Ако и једног дана дође до спајања, за превласт ће важно питање бити: шта ко поседује, зато ја моје књиге пишем о реликвијама које ми имамо, а тога нисмо свесни. Ми смо рецимо, заслепљени сјајем Сикстинске капеле, па онда, свим оним што можемо видети у Риму, од чега је велики део настао у 15. веку у време ренесансе. А наш Хиландар има много тога што је настало знатно раније. Према томе, ми често нисмо свесни колико богатства имамо. Е сад, ја знам да многи не мисле овако као ја, али ја логично размишљам: двоје су јачи него један.

6. Када је у питању ваше књижевно стваралаштво, може се рећи да је аутентично. Верујемо, ипак, да сте међу великим домаћим или страним писцима имали своје фаворите, да не кажемо узор. Можете ли нам рећи нешто о томе који су писци на Вас оставили нарочит и снажан утисак?

Мој највећи узор је Момо Капор. Ја, рецимо, кад сам био млад новинар, мислио сам да никада нећу моћи да направим интервју са Момом Капором. Толико сам се плашио. Дакле, тада сам мислио да не могу са Титом, Момом Капором и Арсеном Дедићем. С Титом никад нисам из познатих разлога, Арсена Дедића сам касније упознао, а Мому Капора сам упознао 1995. године. Тада је објављен роман *Лепа села лепо горе*, и звали су ме из Биг-а, где излази књига, и рекли: „Један човек хоће да те чује“. „Добар дан, љубоморан сам на насловну страну твоје књиге. Овде Момо Капор“. Када сам чуо то ного су ми се „откинуле“. Касније сам са њим радио и неке емисије. Зашто Момо Капор? Због лакоће којом је писао, на тако озбиљне теме. Ја мислим да ће по њему бити препознана она задња четвртина 20. века код нас. Управо по делима Моме Капора. Иначе, *Тврђаву* Меше Селимовића сваке две године читам поново, то ми је најомиљенија

књига. Момо Капор, као човек, и целокупно његово дело, за мене су били и увек ће бити идеал, због те лакоће писања, и брзине, на крају крајева. Био је и новинар и писац, притом академски, па су га питали: „Шта си ти“, а он је одговорио: „Оно од чега живим, значи - новинар“. Био је још као поштен према себи и ономе што ради.

7. Да ли постоје неки наслови које бисте посебно препоручили младима за читање?

Препоручио бих књигу *Задах белог*. То је роман који је изашао 1999. Говори о дроги, о томе шта се догађа када дрога уђе у породицу. Тај роман је направљен неколико година после Кнелетове смрти, када сам ја открио, отприлике, шта се ту догађа. Чули сте, вероватно, ком је миљеу тај Кнеле припадао. У тој књизи се говори о уласку секти и дроге на велика врата у оно ратно време. Ово је одличан трилер који се разрешава тек у задњој реченици. Има и психологије и социологије и оног трилерског у њему.

8. Када се осврнете на своја дела, које Вам је најдраже и због чега?

Књига *Око отока*. Зато што је то нека породична сага, отприлике. Док ми је отац био жив није хтео ништа да ми прича о Голем отоку. И тако је мом старијем сину који је почео да разговара са њим о томе говорио: „Онај твој луди отац би одма“ писао, не смем ништа да му кажем“. А када је тата умро, ја сам почео да пишем. Иначе, мој син је ишао да обиђе Голи оток, и дипломирао је на теми Голем отока. Сам наслов *Око отока* доста говори. Он упућује на оно што проживљава породица осуђеника.

9. За крај овог интервјуа: како би гласила реченица коју би изражавала Ваш животни мото?

Тиха река брег рони. Ја сам увек за то да се све полако ради, без залетања.

Јелена Миленковић
Надежда Шћепановић

ТРАГЕДИЈА ГЕНИЈА

Биографије знаменитих људи најчешће не садрже податке о недостацима и болестима тих људи. Или их пишу, обично, нелекари, који због предрасуда да не нашкоде угледу личности о којој пишу, свесно избегавају такве податке, или их пишу лекари, који према етици свог позива о томе морају да ћуте. Било како било, већ тајне прекрио је много тога што нам одузима могућност да сагледамо у потпуности познате ликове као знамените људе наше цивилизације, бар у погледу живачних растајства и психичких поремећаја. Труд лекара истраживача нам даје могућност неких реконструкција.

■ Пол Верлен (1844-1896)

Пол Верлен, велики француски песник, боем и алкохоличар, рођен је у официрској породици. Његово рођење је ишчекивано с великом жељом, јер за дванаест година брака, његови родитељи нису имали

децу. Имао је несиметричну лобању, две избочине на чеоним странама, очи дубоко усађене и неодређене боје, немо широк и спљоштен, обрве густе. Другови су запазили још и његову претерану стидљивост и неспретност. После завршеног правног факултета, добио је службу у Париској општини. У том периоду његово песничко стваралаштво је у пуном полету, али га у исто време обузима алкохоличарска страст. Ускоро се и жени, па се враћа у нормалу и окреће жени и породици. Међутим, после три месеца складног брака, песников осећања према жени се хладе и враћа се свом боемском начину живота. Неколико пута је покушао да се убије, а два пута је чак био и у затвору. Први пут због покушаја убиства свог нераздвајног пријатеља и побратима Рембоа, а други пут због покушаја убиства своје мајке. На крају, утучен, презрен и напуштен од свих пријатеља и породице, „проклети песник“, како га је звао цео свет, дао се у скитњу и умро као луки сиромаш у соби једне проститутке у Паризу. Верлен, рођен

као виши дегенерик, био је колико оптерећен пороцима и слабостима, толико исто обилно награђен даровима, а пре свега лирским песништвом. Изабран је за „Принца поезије“ у Француској, а његова поезија била је у знаку непрекидне борбе између добра и зла, између лепог и ружног, између разума и лудила. Баш као и његов живот.

■ Шарл Бодлер (1821-1867)

Бодлер је био велики француски песник средине 19. века. Рођен од родитеља који су, по његовим речима били „идиоти или лудаци и умрли од страшног лудила“. Врло рано, и сам је почео да осећа да су у њему болесне, наследне, клице.

То је по први пут показивао после смрти оца, када му се мајка преудала, покушао је да удави свог поочима. Извор његове поремећености и друштвене неприлагођености лежао је у изопачености његових чула. Није имао осећање допадања за природну боју косе, већ је осећао задовољство у зеленој боји и њоме бојио своју косу. Био је наклонен и уживањима у хроничним отровима, као што су: опијум, хашиш и алкохол. Иако му је дух био поремећен, Бодлер је био обдарен снажним песничким надахнућем. Збирка песама *Цвеће зла*, коју је створио, значајно је утицала на песнике после њега.

■ Блез Паскал (1623-1662)

Математичар, филозоф, од рођења нежне телесне грађе и слабог душевног склопа, испољио је рано своју даровитост: у својој десетој години, подстакнут лупом тањира на трпезаријском столу, долази на мисао и ствара теорију о акустици; у дванаестој години наслућује смисао Еуклидидове геометрије; у шеснаестој години пише расправу о конусним пресецима и задивљује Декарта. У осамнаестој години пронашао је машину за рачунање, утврдио закон ваздушног

притиска и равнотеже течности, аритметичког троугла, рачуна вероватноће, хидрауличне пресе, теорије рулета. Патио је од различитих живачних слабости. У двадесет деветој години, на улици у Нејиу, близу Париза, десио му се некакав несрећан случај, који је изазвао код њега појаву халуцинације. Од тога случаја јављају му се привиђања од 10.30 часова увече до 12.30 ноћу. Исти несрећан случај изазвао је код њега и верско нерасположење, због чега се покалуђерио и живео у манастиру аскетски као јансениста и као огорчени противник језуита.

■ Емил Зола (1840-1902)

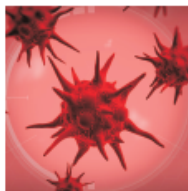
Зола је био творац натуралистичког романа. Показивао је различите симптоме поремећеног духа. Највише му је било поремећено чуло мириса. Из свог радног кабинета, могао је по мирису јела која се спремају у кухињи, да

одреди да ли су то била јела са патлиџаном, пилетином, телетином, прижена риба и друго. Често су му се јављале најразличитије халуцинације: виђао је светлосне појаве у мраку, често је чуо звук звона или пиштаљке. Спопадао је у различите опсесије и фобије. На улици је стално бројао сијалице и загледао се у кућне и фијакерске бројеве. Број седамнаест био је, по његовом схватању, рђав. Био је и веома сујеверан и дуго је живео у тврдом уверењу да му ниједна ствар неће поћи за руком ако је тог истог дана изашао из куће левом ногом.

■ Винсент ван Гог (1853-1890)

Био је француски сликар холандског порекла, у напону свог првог стваралаштва, он једне вечери, на редовној седељци са својим пријатељима, без видног повода, баца у лице чашу свом добром другу. Сутрадан, одсекао је себи једно уво, завио га у хартију и послао једној жени у бурдељу. Проводи извесно време у азилу за душевне болеснике па бива пуштен на слободу. Боравак у природи, убзао је његово опорављање и сликар је наставио свој рад. Међутим, једне вреле јулске вечери исте године, на пољани изван села, испалио је на себе револверашки метак и после неколико часова издахнуо у болници.

Тијана Пулак

Она је, дакле, најпре била демон помора, а касније постала синоним за сваку злу епидемију, сваки помор.

КУГА ПОНОВО ПРЕТИ?

Кроз историју људског рода, од старог века до данашњег дана над човечанство се с времена на време надвијала велика опасност, која се после извесног времена увек изнова враћала, у виду неизлечиве болести која је десетковала становништво. Тој таквој пошасту људи су, у време када је развој науке био на веома ниском нивоу, приписивали демонску природу. Дословно, куга јесте била демон за наше претке, који су је замишљали, како о томе пише Вук, као жену или девојку, а понекад као бабу која има расплетену замршену косу дугачку до земље. Народним предањем везаним за кугу бавио се и Веселин Чајкановић, који је најисцрпније и на најзанимљивији начин писао о овој теми. У једној његовој студији могу се наћи следеће реченице: „Куга, Чума и Марија синонимни су називи за једног истог демона болести. Реч куга вероватно је порекла из старог немачког, а чума и марија словенске су речи. Дати дијагнозу ове болести која би била медицински јасна и историјски тачна, која би, то јест, обухватила све случајеве од старог века, па кроз средњи век до данашњих дана, није могуће, а када је реч о религијском значењу Куге није ни потребно, јер се овим именима назива свака зла епидемија, сваки помор.“

Из овога се јасно види како је куга добила своје име. Она је, дакле, најпре била демон помора, а касније постала назив за тешко заразно обољење које проузрокује бактерија која живи у неким глодарима (на пример: верицима, преријским псима или мишевима) и осталим малим сисарима. (на пример: зечевима). Међутим, као што то и Чајкановић тврди под кугом се подразумева „свака зла епидемија, сваки помор“. На кугу савремени човек гледа као на нешто временски веома далеко, на појаву којој нема места у 21. веку када је медицина заједно са свом науком у једном великом успону. Ипак, оно што остаје као чињеница везана за наше време, за 2014. годину, јесу извештаји о хиљадама мртвих покошених вирусом еболе у афричком континенту, као и то да је ова болест узела неке жртве и са других континената. Када су пре неколико месеци

пристигле информације о ширењу вируса еболе, по целом свету је почео да се шири страх, јер је више од месец дана број оболелих константно растао па су људи почели да се питају – где је томе крај? Мало коме је било свеједно какве ће новости медији пренети о ширењу смртоносног вируса, а када је конкретно наша земља у питању, додатну драматичност је донела информација да Србија уопште не поседује адекватно заштитно одело које би на одговарајући начин могло да заштити медицинско особље од евентуално оболелих. Ипак, последњих месеци у медијским извештајима се ретко шта може наћи у вези са овом опасном болешћу. Надамо се да је опасност прошла и верујемо да савремена наука свакако неће дозволити да се свету догоди оно што је са собом носила средњовековна куга. Када је у питању ебола, укратко ћемо вам предочити неке најосновније чињенице везане за њу.

ЕБОЛА (Morbuviralis Ebola – названа и Афричка хеморагичка грозница) је ретка, али тешка, смртоносна вирусна, заразна болест код људи и примата (мајмуна, шимпанзи и горила) изазвана инфекцијом ебола вирусом.

Епидемија еболе у Западној Африци је најсмртоноснији испољавање ове болести од њеног открића 1976. Прва жртва еболе у прошлогодишњем таласу епидемије пријављена је у марту 2014. године.

Период инкубације је од 2 – 21 дан. Што је већа доза вируса то је краћа инкубација.

Научници не знају ко тачно преноси вирус. Још увек сматрају да га преносе птице са којих се даље преноси на примате. Ловци који одлазе у шуме и лове и једу животиње, први се заразе, а са њих се онда вирус преноси даље, са човека на човека. Стручњаци наглашавају да у појединим случајевима избијања болести између људи, вирус живи у популацији шимпанзе и мајмуна. Проучавају се и дивље и домаће животиње у подручјима где је избила болест како би се идентификовао највероватнији извор. Болест се јавља на подручју где је веома слаба хигијена и где је образованост становништва на ниском нивоу.

Као жртве еболе, до 9. новембра је пријављено 5 160 људи, и то у следећих шест земаља: Либерија, Гвинеја, Сијера Леоне, Нигерија, Мали и САД.

Укупан број пријављених случајева заразе од ове опаке болести је преко 14 000.

Ебола је једна од најсмртоноснијих вируса у свету, али не у ваздуху, тако да не може да се добије као грип. Вирус еболе се преноси само ако се дође у додир са телесним течностима оболелих. Медицински стручњаци кажу: Избегавање заразе би требало да буде прилично лако ако се прате ови савети:

- САПУН И ВОДА
- БЕЗ ПИПАЊА
- ИЗБЕГАВАЈТЕ ЛЕШЕВЕ
- НЕ ПАНИЧИТЕ!!!

1. Главобоља, грозница, бол у грлу, бол у зглобовима
2. Повраћање крви, пролив, екстремни умор, висока температура
3. Оштећења мозга, унутрашње и спољашње крварење мозга
4. Застој у раду органа (јетре и бубрега), масивно унутрашње крварење и смрт.

SIMPTOMI EBOLE

Појављују се од 2. до 21. дана након излагања вирусом (најчешће између 8 и 10 дана)

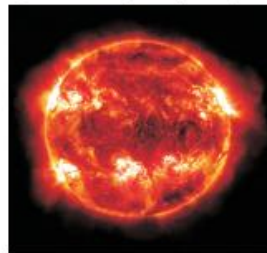
"Знаш...црне рупе настају када се ум убрза до бесконачности...али у негативном смислу...тако да у њима нема ничега...нема простора, времена...нема других људи...нема чак ни тебе...у црним рупама можеш лепо да се зезаш... лебдиш изнад земље... слушаш рокенрол... дозиваш кишу... или мазнеш неку лепу рибу... само је безвезе кад се пробудиш..."

Да, то је начин на који млади виде црне рупе. Као неке бездани у које могу да побегну, сакрију се од свега, опусте се и уживају сами са својим мислима. Са научне стране то изгледа далеко другачије.

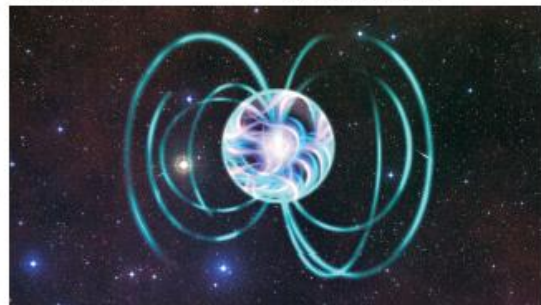
По Ајнштајну, црна рупа је место бесконачне закривљености простор-времена. А шта то значи? Значи да су то места толике гравитације да стварају бесконачно дубоку рупу из које не бежи ни светлост.

Како настају?

Када стара звезда, која годинама сагорева свој водоник тиме стварајући хелијум почне да завршава са својим залихама, она почиње да расте и омотач јој се шири. За то време се, парадоксално, језгро скупља услед великог притиска створеним насталим хелијумом. Такав звезда се споља хлади и црвени и на тај начин настаје тзв. црвени цин.

Е сада, црвени цин мора нешто да сагорева па је то сада хелијум. Тим сагоревањем се ствара угљеник и цин се шири споља, међутим, изнутра се сабија. Пре свега, цин почиње да "штуча", одбацујући део по део свог омотача.

Последњи "штуч" је и највећи и најмасивнији и зове се Супернова. Када се он деси, тада од цина остаје само његово језгро. Ако је цинова маса била мања од 1.5 масе Сунца, језгро ће постати бели патуљак који ће још десет милијарди година да полако сагорева угљеник и то кроз цео периодни систем док не дође до олова. Тада ће постати мрки патуљак, угашена, мртва звезда. Ако је цинова маса, пак, била између 1.5 и 2 масе Сунца, његово језгро ће почети још да се

сабија. Међутим, оно неће имати довољну масу да настави сабијање, па ће се тако скупљено (толико скупљено да ће се атоми приближити у тој количини да се протони и електрони споје у неутроне) језгро претворити у Нутронску звезду.

Она јако брзо ротира и шаље таласе у свемир. Средином прошлог века су откривене четири такве звезде назване LGM(little green man) 1-4.

Имамо и трећу опцију: ако маса цина прелази масу 2 Сунца, онда његово језгро наставља да се сабија добијајући на густини све док не дође до тачке СИНГУЛАРИТЕТА – тачке нулте запремине и бесконачне густине. Таква тачка пада кроз простор-време кривећи га и стварајући рупу о којој причамо.

Црне рупе су у центрима сваке од галаксија. Полако гутају све око себе (не бојте се, за једно Сунце би јој требало око сто година), ротирајући се, тиме ротирајући и галаксију, а са сваком честицом коју прогутају засветле. Логично, ако константно гутају значи да константно и сијају и такве мега црне рупе у центрима галаксија се зову КВАЗАРИ.

Црна рупа има своје делове. Један од најбитнијих је ХОРИЗОНТ ДОГАЂАЈА. То је замишљена граница из које се не може вратити ако се у њу упадне. Тада ће вас гравитација црне рупе развући у дугачки шпагет без дебљине и полако увући у бесконачно дубоку рупу. Затим, АКРЕЦИЈСКИ ДИСК је пречника 1.5 пута већег од хоризонта догађаја и то је она граница у којој ће вас црна рупа скренути са путање. Као кад рупа у голфу скрене лоптицу а ова ипак не упадне, тако и маса и светлост имају шансу да се "извуку" од утицаја црне рупе.

Како можемо да видимо црне рупе?

Па логично, када нешто гутају тада су најсјајније и најприметније.

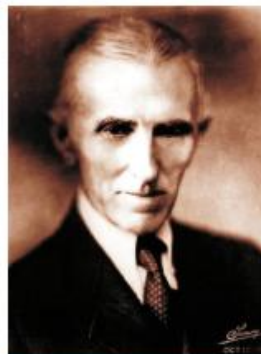
Зар то онда не значи да ће нас црне рупе све прогутати и испразнити свемир?

Не! Стивен Хокинг, водећи научник у овој области, процењује да би најкасније кроз пар милиона година требало да дође до првих експлозија супер масивних црних рупа насталих у Великом праску, пре 15 милијарди година.

А где иде свата енергија?

Постоји много теорија: од тога да енергија прати језгро звезде у ту бесконачно дубоку рупу коју сама копа, па све до неких занимљивијих и оптимистичнијих, као на пример, да енергија упада у рупу док не пређе одређену границу. Онда се рупа "затвара", а тачка у којој је сингуларитет постаје нова тачка великог праска, у којој учествује сва маса коју је црна рупа прогутала током свог постојања. Тако се круг затвара и постојање се наставља.

Надежда Шћепановић

Један од највећих противника теорије Великог праска био је Никола Тесла. По њему универзум је константан процес стварања и урушавања а црна рупа је "ресиклатор" материје. У складу са тим они дефинише четири закона Стварања:

-Први је да је извор свега у непојамном, црној честици коју ум не може замислити, нити математика измерити; у ту честицу стане цео свемир.

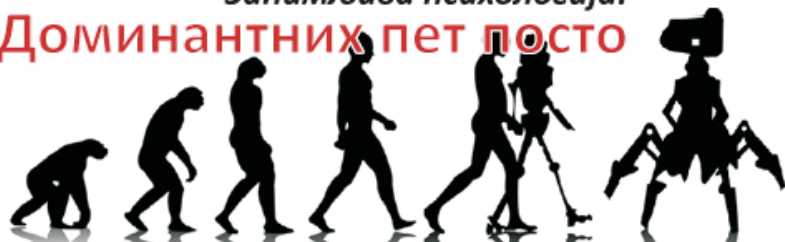
- Други закон је ширење таме, која је права природа Светлости, из непојамног и њен преображај у светло.

- Трећи закон је потреба светлости да постане материја.

- Четврти закон гласи: нема почетка ни краја; три претходна закона одувек трају и стварање је вечно."

По Тесли, када се размишља о Универзуму, једино о чему треба размишљати јесте осцилација и фреквенција.

Занимљива психологија: Доминантних пет посто

Постоје неке природне појаве које наука врло тешко објашњава, као и феномени које наука, макар засад, уопште није у стању да објасни и дефинише. Када једном дрвеном одсечете његов врх, функцију „врха“ преузме грана која након тог одсецања остане најистуренија и најдоминантнија у висини. Временом ће она своју висинску доминацију у односу на остале гране још више повећавати, и после низа година то дрво ће поново имати јасно дефинисани и у потпуности изражен свој врх.

За ову појаву наука има објашњење, чија једноставност проистиче из, условно речено, једноставности биљака, тј. стабла једне биљке. Али, како објаснити, на извесан начин, сличну појаву у психологији – не једног човека – већ целог једног колектива?

Др Стеван П. Петровић у својој књизи *Психологија и могућност злоупотребе* наводи конкретне примере и чињенице, као доказ за постојање феномена „доминантних пет посто“. У тој књизи он се бави темом злоупотребе знања из психологије до којих је наука дошла, па је писао и о наведеном феномену у контексту злоупотребе, тј. као о нечему што се свакако може злоупотребити, пре свега од стране разних друштава, удружења и организација, по правили – врло моћних. Појава

„доминантних пет посто“ је веома занимљива, можда још и више због тога што остаје недокучива и мистериозна, па смо из тог разлога одлучили да вам је овом приликом мало приближимо тако што ћемо овде навести шта у поменутој књизи овај аутор пише о томе.

Како то наводи и др Стеван П. Петровић – искуство показује да различите социјалне групе имају, у својим редовима, готово увек доминантних пет посто чланова, од којих зависи функционисање групе као целине, а без којих се група осећа као обезглавена. Ових пет посто увек се намећу као вође и служе као објект идентификације било у позитивном или негативном смислу. Они дају печат групи, покрећу је на акцију или коче – једном речју понашају се као манипулатори групе. Зашто баш увек пет посто до сад то није откривено, али је сасвим извесно потврђено у пракси.

Издавојимо неколико при-

мера које је др Стеван Петровић изнео као би нам доказао битност доминантних пет посто:

Кад је Бернар Шо једном приликом упитао сер Хенри Стенлија, човека који је успео да пронађе др Ливингстона у Централној Африци, колико је чланова његове експедиције у стању да преузме вођство у случају да се он разболи, Стенли је одмах одговорио: „Једном од двадесет.....пет посто“.

„Да ли је ова цифра приближна или тачна?“ – упитао је Шо.

„Тачна!“ – одговорио је Стенли категорично.

Сличне податке пружио је и славни песник Робер Грејвс. На питање једног свог пријатеља да ли верује у посебне „способности“, као што су екстрасензорна перцепција и видовитост, и колико су оне честе, Грејвс је рекао: „Оне су чешће него што ви претпостављате. Једна особа, на двадесет, поседује ове способности, било у развијеној или у латентној форми“. Ово запажање проистекло је из Грејвовог личног искуства, јер славни песник тад није ништа знао о доминантних пет посто.

Педесетих година овог века ову истину о доминантних пет посто открили су војни стручњаци једне велике светске силе. Ова чињеница дуго година чувана је као велика тајна и то би

њиховим заробљеницима. Представници ове силе желели су да уштеде на људској снази, па су пажљиво опсервирали сваку нову групу заробљеника по неколико дана, и чим би уочили војнике с лидерским склоностима и способностима, одмах би их издавали и смештали у посебне логоре. Остали заробљеници, физички одвојени од лидера и хушача, постајали су послушни и с њима је, тада, било лако управљати. Војни стручњаци ове велике силе уочили су да се проценат ових побуненика никад није мењао. Он је увек износио пет посто од укупног броја заробљеника.

Ових пет посто често се необјашњиво појављује како код људи, тако и у животињској врсти. Леп пример за ово може да буде експеримент који је извео Џон Келан на Националном институту за ментално здравље у Бетезди у држави Мериленд. Он је, кроз своја експериментална истраживања, желео да проучи утицај пренапетости на популацију пацова. У ту сврху сметио је већи број пацова у три спојена кавеза. Одмах су се издвојила два изрзито надмоћна мужјака, који су запосели крајње кавезе за себе и своје женке. Сви остали пацови били су сатерани у средишњи кавез у коме су почели борбу за превласт. Убрзо се и у овој групи, појављују доминантних пет посто. Они су чинили оно што, нормално, пацови никад не чине на пример јели су младунчад, напастовали незаштићене женке иако је познато да пацови имају развијене навике удварања. Коначно, створили су, чак, и пацове хомосексуалце, што је готово непознато у природи. Поставља се питање: шта је практичан значај овога?

Доминантних пет посто

носиоци су огромних креативних и деструктивних потенцијала у себи и, као такви од необичног су значаја за социјално понашање у великим или малим групама: „Доминантних пет посто су еволуциони клин сваке животињске врсте, чијим посредством се цела група развија“ – каже енглески филозоф и научник Колин Вилсон. Доминантних пет посто имају неодложиву потребу да изразе своју надмоћност. За то су им потребне масе. „Поп певачу су потребни обожаваоци, Наполеону су неопходне његове армије, политичар мора да има своје бираче“. Само најистакнутији појединци од ових пет посто су оригинални ствараоци који доживљавају задовољство, на духован начин, решавајући научне и обликовајући умет-

ничке проблеме. Међутим, некреативним појединцима од ових пет посто главни је циљ да масама скрену пажњу на своје присуство. Од њих се, углавном, регрутују силеције и садисти, склони делинквентном и агресивном понашању. Сву своју мржњу усредсређују на друштво које их игнорише. Али, под одређеним околностима, и пет посто креативних – кад им се насилним путем ускрати испољавање кроз стваралаштво теже да постану криминалци и особе са социјално деструктивним облицима понашања.

На крају се може закључити да откриће појаве доминантних пет посто омогућава да се манипулише масама по жељи, било да се масе ослободе својих доминантних пет посто и постану „послушне“, или да се индиректно утиче на масе насилном модификацијом понашања доминантних пет посто. Поред тога, законитост о доминантних пет посто може да буде врло присутна код војних психолога при селекцији појединаца и група за извршавање специјалних задатака, дакле, група с високом отпорношћу на сва спољна оптерећења, а које су притом врло хомогене и имуне на спонтано разбијање под неповољним околностима.

Јелена Миленковић

Да ли сте знали...?

Да ли сте знали...?

Да ли сте знали...?

Да ли сте знали...?

— Галијум, врста метала, топи се на 30 степени Целзијуса и може да се отопи у руци човека.

— Када би држали златну рибицу у мраку, она би постала много светлија, а да у храни коју једе нема боје, постала би потпуно бела.

— Сећања и успомене могу да се преносе генерацијски кроз ДНК.

— Дан на Венери дужи је од године. Венери је потребно 243 земаљских дана да обиђе око своје осе, а 2247 да обиђе око Сунца.

— Ајкуле не могу да се разболе, оне су имуне на сваку познату болест, чак и на канцер.

— Судан има више пирамида него било која друга држава на Земљи — више чак и од Египта. Само у градовима Ал Куру, Нури, Гебел Баркал и Морое постоји више од 220 пирамида.

— 21. августа 1911. године Мона Лиза је украдена из музеја Лувр. Прошло је 28 сати док неко није приметио да је слика нестала.

— Од свих биљака на планети Земљи најбрже расте бамбус. У Јапану је забележен рекорд: 131 центиметар за 24 часа.

— Момчило Гаврић је био најмлађи војник Првог светског

рата. Имао је свега 8 година када је кренуо у рат.

— Уколико би свемир био заиста бесконачан, тамо негде, користећи теорију вероватноће, морала би постојати егзактна копија сваког од нас.

— Александар Флеминг открио је пеницилин 1929. године који се, иначе, прави од буђи.

— Реч „ОК“ први пут је коришћена за време Америчког грађанског рата. Војници су по повратку у војна утврђења морали да упишу колико је убијених. Када није било убијених они су писали „0 killed“ или скраћено „ОК“.

— На статуама познатих историјских јунака главну улогу игра заправо коњ на ком се јунак налази. Уколико су коњу обе, или само једна предња нога у ваздуху, јунак је погинуо у борби од задобијених рана, а уколико су обе ногу спуштене, јунак је умро природном смрћу.

— Чак 70% људског тела чини вода.

— Тројански рат је један од најпознатијих историјских догађаја и неисцрпан извор идеја за филмску индустрију. Заправо, не постоје тачни историјски извори да се рат заиста и одржао.

Постоји само доказ да је Троја спаљена око 12. века пре нове ере.

— Познати писац Хомер историји и историјским изворима није тако познат. Заправо, не постоје чврсти подаци да је Хомер постојао. Многи претпостављају да су дела „Илијада“ и „Одисеја“ написана од стране више личности и да је назив Хомер заправо синоним за све њих.

— Многи познати историјски музичари били су или глуви или слепи, као Хендл, Бах и Бетовен, али то им није сметало да наставе да компонују и стварају дела која су стекла дугогодишњу светску славу.

— Звук путује три пута брже кроз воду него кроз ваздух.

— У Индији је крава света животиња. У свим сегментима живота има већа права од било чега другог, па чак и од људи. Слично је и са птицама у држави Јута. Оне имају првенство у саобраћају, али нису свете животиње.

— Жене су први пут добиле право гласа 1893. године на Новом Зеланду.

— Најдужа реч у српском језику је хипотоминостросексвипедалио фобија и означава стручан термин за страх од других речи.

— Вампир је једина српска реч коју користи готово цео свет.

Александра Миленковић

ДОБАР СЛУГА, ЗАО ГОСПОДАР

Данас моду људи често погрешно схватају и мисле да је то ствар престижа. Многи је слепо прате не схватајући да је она нешто што осликава нас, а не нешто чему би требало да робујемо. Мода не значи новац, и обрнуто. На модним пистама се данас појављује свашта и апсолутно свако од нас може да пронађе нешто за себе. Али није ни све у томе да носимо само то што нам намећу, понекад је много боље када сам створиш нешто, нешто своје, направиш неку комбинацију коју можда нико до тада није обукао, створиш свој сопствени стил, искажеш се кроз одећу. Моду углавном везују за жене, али то једноставно није нешто што мора да буде тако. Заправо, највећи светски дизајнери су мушкарци. Ствари не морају увек да буду онакве каквим их већина сматра, тако је у животу, тако је и у моди. Људи се неретко плаше да носе неке комаде гардеробе, јер мисле да се другима то не би допало. У моди постоји само једно "правило", које гласи: "Ти носиш одећу, не она тебе". Свако ко зна да изнесе оно што носи изгледаће лепо. Није ствар у томе да се претрпамо скупocenim накитом и маркираним стварима колико год свако од нас имао жељу да то поседује, јер то понекад зна да пређе и у кич, а то је дефинитивно оно што нико не жели. Ствари које носимо треба да нам буду удобне, да се осећамо пријатно у њима, јер шта вреди лепе стилике ако ћемо због њих преседети излазак. Дакле, закључак је да је мода нешто што је пролазно и што се стално мења, али да стил остаје заувек, као нешто по чему су нас препознавали.

Мина Павловић

ЗВЕЗДЕ ФИЛМА

★ Џони Деп

Џони Деп је амерички филмски глумац. Рођен је 9. јуна 1963. године. Као дете живео је у једном градићу у Кентакију, са братом и сестром, а касније се његова породица преселила на Флориду. То није била њихова последња селидба, наимае, они су стално мењали место боравишта. Са петнаест година је постао проблематичан, користио је дрогу, напустио школу, а касније основао и свој бенд, након чега добија и прву улогу у филму *Страва у улици Брестова*. У том филму се баш и није прославио.

Познат је по својој чувеној улози пирата Џека у филмском серијалу *Пирати са Кариба*, као и Џејмса Берија у филму *У потрази за Недођијом*. Године 2003. био је номинован за Оскара за филм *Пирати са Кариба: Проклетство Црног бисера*. Важи за једног од најуспешнијих глумаца. Играо је у много филмова од којих су познатији *Плачљивка*, *Едвард Маказоруки*, *Дон Хуан де Марко*, *Свини Тод*, *Чарли и фабрика чоколаде*, *Тајни прозор* и у горе наведеним. Глумио је у Кустуричином филму *Arizona Dream*, и једном приликом је посетио Дрвенград, илити, на немачком, Кустендорф, у коме је Кустурица поставио и Џонијеву статую.

Мина Павловић

★ Емир Кустурица

Емир Кустурица, филмски режисер југословенског и босанскохерцеговачког порекла, сценариста, продуцент, композитор и глумац, родио се 24. новембра 1954. године у Сарајеву. Поседује француско и српско држављанство, тако да живи у Београду, Паризу и Дрвенграду, који је изграђен по његовом пројекту на Тари у Мокрој Гори, код Ужица, на граници између Србије и Босне и Херцеговине. Ожењен је и има двоје деце, сина и ћерку. Као режисер добио је много награда. Познат је и поштован широм света. Његов студентски филм *Герника* победио је на фестивалу студентског филма у Карловим Варима. За време студија снимео је још два филма, *Један дио истине* и *Јесен*. Његов први филм на енглеском језику је *Arizona Dream*. Филм је награђен Сребрним медалом и посебном наградом жирија на филмском фестивалу у Берлину 1993. године. Поред многих других популарних филмова, његов познатији филм је и *Underground* за који је добио Златну палму. Своју прву филмску улогу, Кустурица је имао у филму *Валтер брани Сарајево*.

Мина Павловић

У српском језику постоји право мноштво фразема чије нам је значење познато, али чије порекло не знамо и можемо само да се питамо: за коју конкретно причу је он везан?

Популарна лингвистика

ЗАШТО СЕ КАЖЕ?

Једно од својстава језика је и то да је економичан, и при томе се пре свега мисли на чињеницу да се ограниченим бројем гласова може изразити неограничено много. Примера ради, комбинацијом само тридесет гласова српске азбуке, а посредством неограниченог броја речи које се њима стварају, ми казујемо буквално све што хоћемо или желимо да изразимо. Али, језик није економичан само на тај начин. Та економичност се може огледати и у краткоћи изражавања проистеклој из употребе фразема или фразеологизама, тј. усталених израза од двеју или више речи, чије значење обично не произилази из значења саставних делова, него је оно пренесено или симболично. Ти усталени изрази нису ни у ком случају некакви вештачке творевине, већ нешто што се усталило у језику на један најприроднији начин: дугом употребом у неком језичком колективу, који је са своје стране имао разлога и оправдања да то чини. Ако ми, на пример, кажемо да неко „исправља криву Дрину“ вероватно смо доста тога исказали када је у питању наш став о ономе што то лице, о којем говоримо, покушава да учини. Међутим, ако странцу преведете дословно тај израз сигурно је да неће разумети значење те језичке конструкције. Ми овај израз разумемо будући да је овај фразем у потпуности наш, тј. да је настао и да траје у нашем језику. Ако наткад и не знамо порекло неког оваквог фразеологизма који се често појављује у свакодневном говору, ми му ипак добро знамо значење, па смо сходно томе у стању да препознамо тренутак када њиме можемо изразити суштину наше мисли или осећања.

У српском језику постоји право мноштво фразема чије нам је значење познато, али чије порекло не знамо и можемо само да се питамо: за коју конкретно причу је он везан? Многи од њих ће нам и у будућности остати непознаница, али за неке се врло добро зна – како су настали. Један леп прилог нашем разумевању фразема који су се усталили у српском језику представља књига Милана Шипке – *Зашто се каже*. Он нам је у тој књизи на један изузетно занимљив начин објаснио порекло 130 најчешћих фразема у нашем језику. Објашњавајући порекло тих израза, Шипка је истовремено приредио једну збирку интересантних прича. Пружајући информације и чињенице везане за неки израз, Шипкина књига је у стању да заиста забави читаоца. Када једном будете читали Шипкину књигу, ако већ нисте, немојте се изненадити када пожелите да из ње прочитате и објашњење за фразем чије вам је порекло већ познато, а све због обила информација које вам писац нуди док објашњава сваки од израза и то, као што рекосмо, на изузетно пријемчив и занимљив начин. Овом приликом ми вам топло препоручујемо књигу, а да бисмо поткрепили ту препоруку, од 130 фразема које је Милан Шипка објаснио у њој, навешћемо позадину постанка за неколико њих. Верујемо да ће вам бити занимљив наш избор.

Жртвени јарац

Порекло овог израза Шипка налази у Библији и једном религијском обреду јеврејског народа, из времена старе ере. Постојао је, наиме, обред посвећен „искупљењу грехова“ читавог народа, који се вршио одређеног дана у години. За ту прилику Јеврејима је био потребан јарац на кога је свештеник ритуалним полагањем руку преносио грехе читавог народа. Након тога је тај јарац „натоварен гресима“ одвођен у пустињу да тамо полако скапа од глади и жеђи. Поента је у томе да је тај злосрећни јарац испаштао туђе грехе чекајући спор и неминуовну смрт у пустињи. Ова прича на пластичан начин илустрије суштину онога што значи израз *жртвени јарац*. Довођењем у везу ове приче и фразема насталог по њој, ми стичемо бољу представу о снази овог израза и јаче осећање за тежину неке неправде, која је извршена над оним на кога би, у некој конкретној животной ситуацији, могао да се односи тај израз. Вероватно да ова прича делује пуно упечатљивије од једноставног објашњења фразема: *особа којој се приписује туђа кривица или, у нешто ширем смислу, онај ко једини*

испашта због грешке целог колектива.

Соломонско решење

То је још један од многих израза који своје корене имају у *Старом завету*. Соломон је био историјска личност, чувени јеврејски владар из десетог века пре нове ере. Највише захваљујући ономе што се о њему пише у библијским списима, стекао је славу мудрог и успешног владара, даровитог песника, великог мислиоца и, што је у овом случају посебно важно, мудрог судије. Соломон је владарско место наследио од свог оца Давида и убрзо након ступања на престо имао виђење у сну: Бог му се јавио са речима: „Ишти шта хоћеш да ти дам“. Соломон је затражио „срце разумно да може судити народу и распознавати добро и зло“. Жеља му је била услишена и он је тај дар мудрог и праведног суђења убрзо демонстрирао свом народу. Имао је тежак задатак да реши спор између две жене од којих је свака тврдила да говори истину, а сведока, који би потврдили или оповргли једну од њих, није било. Како је Соломон пресудио може се прочитати у трећем поглављу старозаветне *Књиге о царевима*, чији део, у циљу дословног преношења приче, овде наводимо: *И рече једна жена: ах, господару; ја и ова жена сједимо у једној кући, и*

породих се код ње у истој кући. А трећи дан послје мога порођаја породила се и ова жена, и бијасмо заједно и не бијаше нико други с нама у кући, само нас двије бијасмо у кући. И умрије син ове жене ноћас, јер она леже на њ. Па оставиши у поноћи узме сина мојега искрај мене, кад слушахна твоја спаваше, и стави га себи у наручје, а свога сина мртвога стави мени у наручје. А кад устах ујутру да подојим сина својега, а то, мртав; али кад разгледах ујутру, а то, не бјеше мој син, којег ја родих. Тада рече друга жена: није тако; него је твој син онај мртав, а мој је син овај живи. Тако говораху пред

царем. А цар рече: ова каже: овај је живи мој син, а твој је син онај мртви; а она каже: није тако, него је твој син онај мртви, а мој је син онај живи. И рече цар: дајте ми мач. И донесе мач пред цара. Тада рече цар: расијеците живо дијете на двоје, и подајте половину једној половину другој. Тада жена којај син бјеше живи рече цару, јер јај се ускалеба утроба за сином: ах, господару, подајте њој дијете живо, а немојте га убијати. А она рече: нека не буде ни мени ни теби, расијеците га. Тада одговори цар и рече: подајте оној живо дијете, немојте га убити, она му је мати.

Када су у питању приче у којима је поента на томе да се покаже „сјај мудрости“, ово је свакако једна од најлепших прича у целокупној светској књижевности. Стога, није ни чудо што се за неко мудро, довитљиво и праведно решење каже: *соломонско решење, соломонски суд или соломонска одлука.*

Лабудова песма

Сигурно сте раније чули за тај израз с обзиром на његову честу употребу у нашем језику. Уколико не знате шта значи фразем *лабудова песма* па покушавате да се досетите шта се иза тога крије, можда ће вам, као асоцијација, бити од користи када кажемо то – да има везе са насловом једног романа, који гласи *Птице умиру певајући*. Милан Шипка о *лабудовој песми* пише у својој књизи следеће: „последњи значајни рад или дело неког ствараоца пре његове смрти (на крају активног, уметничког, научног или каквог другог стварања)“ и још додаје да се тај израз такође користи „не само да би се означило задње дело неког ствараоца него и задња манифестација каквог талента уопште, као што је, рецимо, последња велика игра једне генерације спортиста, фудбалске екипе и сл.“

Да је овај израз веома стар сведочи нам Езопова басна, Ескилова трагедија и једно Цицероново дело. Оно што је људима најзанимљивије у вези са овим фраземом јесте одговор на питање: постоји ли реална основа да настане један овакав израз?

Антички Грци и Римљани су веровали да лабудови умиру певајући, тј. да „пред смрт испуштају гласове који подсећају на лепу мелодичну песму-тужбалицу“. То је ипак само мит, па је у овом случају најбитније шта наука каже о томе. Милан Шипка наводи неке цитате из књиге немачког природњака Алфреда Едмунда

Брема и они заиста јесу корисни за питање порекла овог израза. Брем је описујући једну врсту лабудова истакао да те, жутокљуне, лабудове карактерише, поред лепог изгледа, лепота њиховог гласа. Он је навео Шелингов опис понашања лабуда када би се нашли у животной опасности, на пример када би због замрзнутих река били лишени хране. Слушајући лабудове у тим ситуацијама, Шелинг је њихове гласове овако доживео: „То певуцаво дозивање подсећало је час на пријатан звук звона, час на звукове каквог инструмента.“ Овим Шелинговим описом Брем је поткрепио једну своју констатацију проистеклу из проучавања живота жутокљунских лабудова: „Све што се говори о песми умирућег лабуда нису измишљотине, јер последњи уздаси смртног лабуда извијају се у виду певајуће мелодије.“ Закључак је да – не све, већ – једна врста, жутокљунских, лабудова (тзв. кликтаваца) ипак оправдава мит о прелепој самртничкој песми ових птица. На оне, који су имали прилике да виде и чују тако нешто, сигурно је та појава оставила јак утисак. Сасвим је природно то што су људи у свој речник унели нешто што има тако упечатљиву позадину.

У нашем језику оваквих и сличних устаљених спојева речи са пренесеним значењем има између десет и петнаест хиљада. Већ смо истакли фраземе као нешто у чему се може огледати сажетост језичког изражавања, али би, наравно, било погрешно процењивати их само по томе. У неким случајевима они заиста потврђују то да је језик изузетно економичан систем, али би се за огроман број фразема могло рећи да, умесно употребљени, могу представљати прави украс у нашем изражавању, и усменом и писменом. Како их год третирали, фраземи у нашем језику, у свом тог мноштву јесу и представљају наше језичко богатство. Након читања књиге *Зашто се каже* Милана Шипке, тога још више постајемо свесни.

Маја Грујић – Ристичић,
професор српског језика и књижевности

Ако уживате у тешким, јаким причама, ово је права књига за вас. Она говори о сликару, а најпре и о његовом моделу Доријану Греју. Младић, изузетне спољашње лепоте, чини све да она постане ванвременска, али притом уништавајући ону другу, битнију, унутрашњу лепоту. Све то што чини, донекле није само његова кривица, већ и кривица људи који су га константно хвалили и дивили му се. Он пролази кроз тешке периоде живота, суочава се са људима, али и са самим собом, постаје роб своје лепоте, и залази толико дубоко да не успева да се извуче, или уопште и не жели? За вас који волите дела испуњена егосентризмом и нарцизмом ова књига биће права посланица. Уживајте!

Мина Павловић

КОСИНГАС Александар Тешић

Ред змаја, Бездањ и Смртовање

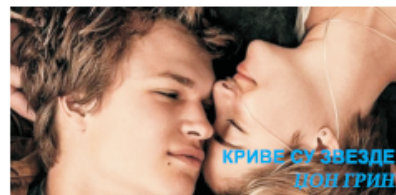
Док се Кнез Лазар спрема да дочека Османлије, највећу освајачку силу тада познатог света, на помолу је сасвим другачија битка. После двадесетогодишње борбе са нељудима, монах Гаврило, Косингас и први међу једнакима Реда Змаја, пред својим је највећим изазовом. Мисија му је да Краљевића Марка, Ратника из пророчанства Ватре, упуту у тајне Косингаса и помогне му да установи знамење пре одлучне битке са силама таме. Али прво морају пронаћи Змајата, моћно вилебачко оружје, које чека Ратника пророчанства хиљадама година. Уз свакодневна искушења, присутну смртну опасност, њихова пустиловина водиће их тајним подземним и надземним путевима старе Србије, до најневероватнијих места. Сретали се како са полузавраћеним древним бићима и божанствима тако и са демонима и њиховим монструозним слугама. Са неким у пријатељству и савезништву са другима у беспосредној борби на живот и смрт. И док се трајао са временом, час одсутне битке се ближи. Свима који воле епску фантастику зачињену митологијом, филозофијом, хумором и жестоком акцијом ова књига биће право откриће.

Марија Милисављевић

ПРЕПОРУКА ЗА КЊИГЕ

Постоје књиге које на вас не оставе никакав утисак, а постоје и оне које бисте читали изнова и изнова, без престанка, и дању и ноћу. Књига *Криве су звезде*, аутора Џон Грина припада овој другој групи и она једноставно не оставља људе равнодушним. Наиме, Хејзел је тинејџерка оболела од рака и немогуће је да се излечи, али постоји лек који користи и који јој купује време. Она на скуповима деце оболеле од рака, које иначе не подноси, упознаје Огастуса, високог, лепог дечака, који је некада имао рак и изгубио ногу, али за сада је излечен. Како је испричана њихова прича? И шта ће се десити између њих двоје? Да ли ће се Хејзел остварити сан да упозна писца своје омиљене књиге? Какву ће улогу, он и његово дело, одиграти у животу ово двоје тинејџера? И да ли ће прича имати срећан крај сазнаћете ако се изгубите међу страницама овог светског бестселера. Обећавам, обожаваћете га!

Мина Павловић

ЧОВЕК КОЈ ЈЕ УБИО ТЕСЛУ

Горан Скробана

Писац је радњу овог романа веома вешто сместио у алтернативни универзум. То омогућава да се познати историјски догађаји и личности сагледају у другачијем светлу. Тесла овде није неправедно скраћен и заборављен од светске научне заједнице. Генијални научник живи и ради у Србији, под покровитељством краљевске породице. Тако Србија постаје центар научно-технолошког развоја и напретка, али и поприште тајног рата разних безбедносно-обавештајних служби. И док се бурни догађаји смењују како на историјској сцени тако и у животима јунака, дешава се још нешто. Ефекат Теслиних тајних експеримената цела само ткање познате стварности и продира у страни временско-просторни континуум. Судар светова је неизбежан.

Ово је први део феноменалне трилогије која се наставља књигама "Сва Теслина деца" и "Теслино завештање". Марија Милисављевић

ПРЕПОРУКА ФИЛМОВА

Живимо у времену када смо само на пар „кликова“ од читаве светске кинематографије. Са једне стране, то има својих предности јер смо у могућности да сваког тренутка одгледамо све филмске бисере, паралелно са приказивањем у биоскопским дворанама. Међутим, са друге стране, мана је то што се гледању филмских остварења приступа без пуно жара, а у мору „производа“ губе се они најзначајнији, чија вредност не јењава и који не застаревају никада.

Један од филмских класика који свакако вреди погледати је трилогија *Кум*. Настала је по истоименом роману Марија Пуза. Иако је прва асоцијација на ову трилогију заправо мафија, крв и убиства, *Кум* је много далеко од тога. То је прича о три генерације једне породице чија емигрантска прича са собом носи животну борбу, сукобе и уверења, жељу за животом и моћи, али и издаје, преваре, надмудривања и сопствени закон. Прича се одвија хронолошки, али и ретроспективно. Дон Вита, кума, мафијашког гиганта, наслеђује син, бивши војник, и преузима улогу вође породице, што је само један од многобројних и неочекиваних заплета, у које такође спадају и међусобна

Тамара Смајућ

убиства, или њихови покушаји, али и мафијашки обрачуни.

Ова драма ни једног тренутка не оставља гледаоца равнодушним, атмосфера половине двадесетог века у једној америчко-италијанској породици верно је приказана, а сваки кадар радње овога филма је узрочно-последични и захтева пуну пажњу. У главним улогама су Марлон Брандо, Ал Паџино, Роберт Дувал, Дајана Китон. Први део трилогије је настао 1972. године, а режију потписује Франсис Форд Копола.

Други филм који такође заслужује све похвале и вреди га одгледати је *Гладијатор*. Ово је прича која је смештена у време владавине Марка Аурелија и прати живот једног од његових најистакнутијих војсковођа: Максимуса Децимуса Меридијуса. Аурелијевом наследнику смета то што је Максимус способан и цењен, па му уништава живот, убивши му породицу првенствено, а Максимусу једино преостаје да из гладно-јаторског ринга започне своју борбу и покуша да исправи учињене грешке.

Ова оптимистична прича носи један челичан дух и вољу појединца, који скупа изазивају велико дивљење. Главну мушку улогу игра Расел Кроу, филм је настао 2000. године, а режирао га је Ридли Скот.

Како међу толико филмова изабрати најзанимљивији, како га препознати, како га доживети, који жанр преферирати, постоји ли уопште таква могућност? Гледајући филмове различитих врста, људи откривају себи најпогодније, било да је то драма, акција, романса, научна фантастика, хорор или било шта друго. Од нас самих зависи којој ћемо се врсти приклонити. „Hansel and Gretel: Witch hunters“, односно „Ивица и Марица: Ловци на вештице“ је филм који комбинује модерну технологију и старо бајковито окружење. Филм садржи елементе и хорора и акције, али поједини делови припадају и црном хумору. Jeremy Renner и Gemma Arterton тумаче главне ликове, а режирао га је норвешки режисер Tommy Wirkola.

Свима су нам Ивица и Марица познати као дечкица која помоћу мрвица налазе пут до куће, међутим, овог пута постали су немилосрдни ловци, ангажовани да убију злу вештицу Муријел. Док не стигну до ње иза себе остављају крваве трагове и спаљене вештице. Овај филм није ни налик на бајку. Радња јесте смештена у бајковиту земљу, али одвија се петнаест година након што су брат и сестра били остављени у шуми, изложени многим опасностима, завршавајући у кући вештице која им је уједно била и прва на листи спаљених. Филм је јако занимљив, а у неким тренуцима измамиће вам и осмех. Обожаватељи браће Грим видеће нешто сасвим другачије, одрасле људе који крећу у краву потрагу за вештицом, која укључује много пуцњава и јурњава...

Милица Тимотијевић

“The Tree of Life”

“The Tree of Life” свакако није један од класичних филмова холивудске кинематографије. Нема заплета, тако да се о филму не може говорити са класичног аспекта. Филм представља неку врсту визуалне и етеричне поеме о губитку, очају, Богу и трагању за вером и опроштајем. У овом филму нећете доживети “већ виђено” или ако уопште “доживите” филм. Према многим филм је савремена Одисеја Артура Кларка, према другима нови визуални бунт. Филм приказује суштину живота, емоција и љубави путем визуелних приказа који су испуњени метафорама пропраћени шапатом наратора а остављене гледаоцу на поимање. “The Tree of Life” је поетичан, лирски, филозофски, визуелно стимулативан, апстрактан, амбициозан, експерименталан и комплексан филм и захтева стрпљење при склапању мозаика који се зове суштина живота. Малик нам је као чаробњак показао неколико врхунских трикова и увукао нас очаране у његов мистериозан свет, ослањајући се на нашу машту.

Марија Милисављевић

Прошле године, између 30. августа и 14. септембра, у Шпанији је одиграна светско првенство у кошарци. Репрезентација Србије, која је веома добро одиграла Евробаскет претпрошле године, добила је нову шансу да покаже своју игру. Наша екипа је била један од фаворита још од самих припрема за такмичење, разлог томе је био велики број младих талената и долазак новог главног тренера, Александра Ђорђевића.

На стазама старе славе

Србија је започела такмичење у групи А са Шпанијом, Француском, Бразилом, Ираном и Египтом. Утакмице ове групе одигравале су се у граду Гранади. Србија је успела да прође даље, упркос бројним повредама играча (Недовић, Лучић, Дангубић), такмичење у групи је завршила на четвртм месту са две победе и три пораза и тако се квалификовала за елиминациону фазу.

У осмини финала противник Србији је била Грчка. Атмосфера је била напета од самог почетка утакмице, оба тима су одиграли веома обра и неизвесно прве две четвртине утакмице, али у другом полувремени Србија је изашла са великом агресивношћу у одбрани, као и у нападу и успела да направи велику предност, коју је одржавала до самог краја и победила репрезентацију Грчке резултатом 90:72.

У четвртфиналу Србија се поново сусрела са екипом Бразила, од које је доживела тежак пораз у групи А. Охрабрена сјајном победом над Грцима, Србија је ову утакмицу започела са пуно самопоуздања, што се видело од самог почетка. Наши играчи су одиграли невероватну утакмицу и направили једну од најубедљивијих победа на целом такмичењу, репрезентацију Бразила Србија је добила резултатом 84:56 и квалификовала у следећи део такмичења.

Наши су за противника у полуфиналу имали репрезента-

цију Француске од које су такође претрпели пораз у групи А, али две сјајне победе за редом донеле су Србији оно што је потребно да се храбро суоче са актуелним првацима Европе. Прво полувреме у потпуности је припало Србији, снажна одбрана и ефикасан напад донела је 15 поена разлике након 20 минута игре. Теодосић је био најрасположенији са 18 поена. Међутим, у другом полувремени Србија је знатно успорила и није се толико трудила, што су Французи искористили и сјајном партијом њиховог репрезентативца Николаса Батума успели да знатно смање предност и приреде неизвесну завршницу. Србија је неколико последњих минута утакмице одиграла пуним срцем и са великом концентрацијом, и успела да се пласира у финале Мундобаскета, победивши репрезентацију Француске резултатом 90:85.

У финалу Србија је играла против највећег фаворита и активног шампиона Мундобаскета, репрезентације САД. Ово је био први пут у историји Мундобаскета да две најтрофејније

репрезентације воде битку за злато, Србија са пет златних медаља, а САД са четири. На самом почетку утакмице Србија је у првих пет минута агресивном игром успела да направи разлику од 7 поена, али то није било довољно. Репрезентативци САД-а су појачали темпо и својом брзом и атлетском игром су већ до полувремена решили питање победника светског првенства у кошарци. Играчи српског тима су дали све од себе али нису успели да надмаше физички спремнију екипу САД-а и изгубили резултатом 129:92.

Србија је освојила сребрну медаљу на 17. светском такмичењу и ово је прва светска медаља наше земље од осамостаљења. Екипа САД-а се сада изједначила са Србијом и има пет златних медаља. У првој петорци такмичења нашао се наш репрезентативац Милош Теодосић, заједно са њим били су: Кенет Фарид (САД), Кајри Ирвинг (САД), Николас Батум (Француска), Пау Гасол (Шпанија). Кајри Ирвинг је био МВП.

Никола Московљевић

СКВОШ

Сквош, (енгл. Squash), један од најбржих, најисцрпљујућих и најпопуларнијих спортова. Амерички магазин „Forbs“ прогласио га је и најздравијим спортом на свету. Сквош се игра у пару, на затвореном терену.

Будући да су рекети за сквош лакши од тениских, имају свега 100-150 грама, а лоптица је веома малих димензија, гумена је и шупља изнутра. У њеној шупљини се налази кап воде, која загрева лоптицу. Што су ударици снажнији лоптица постаје топлија, а дата више одскаче и постаје бржа.

У употреби су четири различите врсте лоптица, које зависе од брзине којом одскакују. Све лоптице су црне боје, а категорије се обележавају тачкицама у боји: жуте обележавају најспорију лоптицу, бела и зелена спору, црвена тачкица обележава лоптицу средње брзине, плава обележава брзу лоптицу.

ПРАВИЛА ИГРЕ

Сквош се игра у три добијене игре (сета). Сет осваја играч који први достиже 11 бодова. У случају да резултат буде 10:10, сет осваја играч који први поведе са два бода разлике.

У току сервирања играч мора стајати, бар једном ногом, унутар service boxa. Сервис је правилан ако лоптица погоди предњи зид изнад сервис линије и падне у четвртину на супротној страни (осим ако је противник не удари пре тога).

Одабир играча који ће сервирати увек се врши на

почетку, окретањем рекета, након тога увек сервира играч који је узео последњи поен.

Током сервирања, играч који осваја поене, мора мењати страну за сервис. На почетку сваког сета и код промене сервиса играча, сам играч може бити рати страну са које ће сервирати.

После сервиса, лоптица, пре него што дотакне под, мора ударити у предњи зид, изнад летвице.

Пре удараца лоптица се пасти једном на под, не сме бити ношена или два пута дотакнута рекетом.

Уколико се догоде блиски контакти међу играчима, поступа се увек по правилима.

Ако неко од играча засмета противнику при кретању или ударању лоптице, досуђује се LET (измена се понавља).

Ако играч било како засмета противнику досуђује се STROKE (ударач осваја поен).

Ако се у тренутку удараца неко од играча налази између лоптице и предњег зида досуђује се STROKE. Ударач у таквој ситуацији, ради противникове

сигурности, не сме ударити лоптицу. Ако се играч боји ударити лоптицу, из оправданих разлога, или не зна положај за ударац досуђује се LET.

У случају да је ометање минимално досуђује се се NO LET (измена се не понавља и њен резултат остаје важећи).

Када се процени да играч не може стићи лоптицу, без обзира на сметње, досуђује се NO LET.

У случају да играч приликом удараца дотакне рекет или одећу противника, аутоматски осваја поен (STROKE).

Ксенија Петровић

Ако језике човјечије и анђелске говорим а љубави немам, онда сам као звоно које звони, или прапорац који звечи. И ако имам пророштво и знам све тајне и сва знања, а ако имам сву вјеру да и горе премјештам, а љубави немам, ништа сам. И ако раздам све имање своје, и ако предам тијело своје да се сажеже, а љубави немам, ништа ми не помаже. Љубав дуго трпи, милоскрвна је; љубав не завиди;

љубав се не велича, не надима се, не чини што не вади, не тражи своје, не срди се, не мисли о злу, не радује се неправди, а радује се истини. Све сноси, све вјерује, свему се нада, све трпи. Љубав никад не престаје, а пророштво ако ће и престати, језици ако ће умукнути, разума ако ће нестати... А сад остаје вјера, нада, љубав, ово троје, али је љубав највећа међу њима.

Апостол Павле

Рекли су о љубави...

Љубав није повремено се погледати; она значи заједно гледати у истом правцу.

(Антоан де Сент-Егзипери)

Човек се осећа подједнако незаштићен и беспомоћан пред љубављу као и пред младостију

(Хорхе Луис Борхес)

Сачувај љубав у свом срцу, јер живот без ње личи на башту коју никада не обасјава сунце и где цвеће стално умире.

(Оскар Вајлд)

У љубави душа никада не налази спокој, јер оно што смо достигли није ништа друго до почетак неких нових жеља.

(Марсел Пруст)

Љубав је сасвим стварна, открићете то једног дана, али она има свог дневног непријатеља, а то је – живот.

(Жан Ануј)

Оштро некако и бистротечно је дело љубави, које сваку врлину превазићи може.

(Деспот Стефан Лазаревић)

Љубав има две пратиље: Доброту и Стрпљивост. (Д. Алиџијери)

Ако је то само један пољубац, онда нема никакву вредност.

(Теокрит)

Љубав није ништа друго до хормонски буги-вуги.

(Хејри Милер)

Љубав је комад платна које нам даје природа, а који се везе маштом.

(Волтер)

Додир љубави сваког човека песником чини.

(Платон)

Љубави, хтео бих да теби учиним оно што пролеће чини трешњином дрвећу.

(Пабло Неруда)

Волећи неког, значи пристати да остариш са њим.

(Алберт Швајцер)

Свести читав свемир само у једну собу - то је љубав.

(Виктор Иго)

Сви смо ми резултат љубави и заноса.

(А. Грив)

Љубав је међу тешким стварима овог живота најтежа.

(Исидора Секулић)

Ако љубав није лудост, онда није ни љубав.

(Монро)

Воли дубоко и страшно. То те може повредити, али је једини начин да у потпуности живиш.

(Анар)

Из велике љубави не може се родити мала мржња.

(Маркани)

Љубав је неодољива жеља да неко неодољиво жуди за нама.

(Кармајк)

Ко уме да воли не би требало ништа друго да ради.

(Душан Радовић)

Душа заљубљеног човека живи у туђем телу.

(Плутарх)

Волимо се јер су нам слабости исте.

(Граф)

Волим те, не због тога што си ти, већ због оног што сам ја, када сам са тобом.

(Крофт)

Кад љубав хоће да говори, разум мора да ћути.

(Спиназа)

Љубав је доказ интелигенције, јер човек без идеја и простак без васпитања, не могу бити заљубљени, пошто је љубав највећа мудрост и најфинија душевност. Љубав је зато увек била привилегија највиших душа, ако не и највећих духова.

(Јован Дучић)

Љубав је бесмртно и бесконачно жариште у нама, којег ништа не може ограничити и ништа угасити.

(В. Иго)

Оно што је најлепше на искреној и дубокој љубави на којој је све лепо, то је да у односу према ономе кога волимо ниједна наша мана не долази до израза. Много шта што је зло у нама ишчезава, а оно што је добро устојичује се.

(И. Андрић)

Давање љубави је највиши израз моћи: у самом акту давања је доживљавам своју чаристину, своје богатство, своју снагу.

(Е. Фром)

Стави ме као печат на срце, као печат на мишицу своју. Јер љубав је јака као смрт, и љубомора тврда као гроб; жар је њен као жар огња, пламен Божиј.

(Соломон)

Љубити један сат је особина животиње. Љубити један дан то је особина човека. Љубити целог живота особина је анђела. Али волећи целог живота само једно биће, то је особина богова.

(П. Мантегаца)

Љубав се рађа из вере, живи од наде, умире од милостиње.

(Б. К. Меноти)

Страха у љубави нема – него савршена љубав изгони страх; јер страх је мука, и ко се боји није савршен у љубави.

(Библија, Јован 4:18)

Следи љубав па ће ти бежати. Бежи од љубави па ће те следити.

(Енглеска пословица)

Љубав је ваљда једина на свијету коју не треба објашњавати ни тражити јој разлога.

(М. Селимовић)

Без љубави тело је тамница у којој душа испашта своје присуство.

(В. Парун)

Тражите људе које бисте волели. То је тајна и успех читавог живота.

(Е. Зола)

Љуби, љуби силно, увек истоветан; У љубави само ти нећеш јасно знати, Како мало треба да се буде сретан И сто пута мање да се вечно пати.

(Јован Дучић)

Тамара Стајић

У ресторану малог града

Срео сам је данас поново
Скратила је косу
Говорила ми је о разлозима зашто није
прочитала моје мејлове
Скинула укоснице и одмах поменула
како јој се и муж угојио од када не пуши
Маглена стакла у малом граду
тако опуштају сваки мишић њеног лица
Боже,
како је лепша од свих жена које сам данас срео
Јако је узбуђена како ћу разговарати на њену
причу
о новом стану у граду ка северу и
размишљањима о деци

Не прија ми кафа
Никада ресторан малог града не води рачуна о
ситницама
Свега има на претек

Опет користи исти лак за нокте
Боже,
све сам њене боје упамтио
а у својима још не умем да се нађем
Насмејала се,
приметио сам да опет броји пеге на мом лицу
Колико се страница накупило у твојим очима
И даље миришеш на књигу и невоље,
и све је опет поновила
Жедан сам њених реченица,
жељан уморних стопала и жутих великих ципела
Како је лако одгонетати је
и прекрити срце које расте дланом

Превише је људи
и сви тако издржљиво вичу и грле се
у ресторану малог града

Твоја повијена рамена су као и очеве
натоварена годинама и грешкама
Никада ниси упознао мог оца
па ти се ово поређење чини смешним
Тако ми недостајете обојица
Недостаје ми и земљани пут и све бачене лопте
у даљину
у дан који безобразно траје дужи од загрљаја

По изгужваним чаршавима јутарњи мед капао је
и испричао сан дуго се лепо за усне,
говорила ми је тада као да нема никога другог
на свету
осим мене

Брбљиви конобар
љутио се на чашћавање својих суграђана
на њихову просту љубав према ресторану у
малом граду
и показивао на мене као да жели да ода неку
тајну

Много је у ресторану малог града
дугих гледања
Немам куда да је сакријем да би дуже трајала
И много је степеница и излаза
На неком од њих расте шестогодишња прича
у којој никада нисмо шапутали горко и дисали
тешко
само се лудо играли речима као дечијим
играчкама
Раширио сам руке да не заплачем
Подигао је и изнео из ресторана малог града
Док сам је спуштао на седиште велеградског
аутомобила
говорила је
да те није страх свих наших година
поново бих проходила за тебе
Срео сам је данас изненађењу многим
руковањима
Скратила је косу

Љубиша Красић,
професор српског језика и књижевности

Тамо где је срце – тамо сија сунце

Бити исти? Бити посебан? Бити слободан? Бити
само свој?

Бити...

Да ли је важно само бити или и како?
Ја сам, ти си, он је, она је, ми смо, ви сте, они су,
оне су... Шта?

Слушати друге и понашати се онако како то ради
већина? Бити роб нечијег мишљења и нечијих
правила, а притом знати да радиш нешто што није
исправно. А шта је исправно?

У чему се исправност огледа? Моје мишљење је
да је исправно све оно што ми сами сматрамо
исправним, па макар на крају то било погрешно.
Издајати се по нечему свом, а не бити клон, само
још једна особа у низу истих. Бити посебан. Имати
снаге, одупрети се када је најтеже, заслужити,
створити и сачувати своје ЈА. Жудети за успехом,
слободом, славити љубав. Уживати у ономе што
сами стварамо. Вредно радити на путу до успеха.
Увек желети више, али не материјалних ствари,
већ знања! Понекад није довољно ни бити
најбољи, ако немаш среће, ако нема љубави.

Вера, љубав, нада, а ја додајем и срећа – понекад
огромне количине, а понекад само мало, једна
кап у океану – без које се свакако не може.
Слушати оно што волиш да слушаш, а не оно што
је „популарно“. Живети свој сан, а не туђе илузије.
Не плашити се! Свесно ускати из авантуре у
авантуру. Волети живот! Живети по својим
правилима. Прокосити забранама и ограничењима.

Чинити услуге другима, али само понекад,
пружати нове шансе али и знати када је доста,
волети, али само оне који то заслужују, желети,
али пазити шта желиш, сањати, али не прете-
ривати. Потпуно, и душом и телом, једноставно
веровати да можеш да постигнеш све што
пожелиш!

Мина Павловић

Осетимо ли уопште када дође крај?
Осетимо ли долазак смрти?

Живот је збир бесконачности

Како је умирати? Боли ли? Кажу да нам
тада кроз главу пролети читав живот. Ја мислим
да је то немогуће, али мислим да се свакако тада
сетимо најлепших и најтужнијих, заправо
најбитнијих догађаја из живота, људи који су нам
значили и пожелели да се опростимо са њима,
тражимо само неколико минута, секунди... али
смрт не чека. Кажу да је срећан онај ко је умро
лакшом смрћу. Шта је заправо лака смрт? Заспати
и не пробудити се? Тврдим да је нетачно да је
лепше умрети лаком смрћу. Умрети, а не
поздравити се с најмилијима. Болести су ужасне,
али тада бар знамо да нам се ближи крај и
можемо да дамо све од себе, да учинимо све што
смо желели, да нас памте они које смо желели, да
нас памте и онако како смо желели.

Прочитала сам у једној дивној књизи
нешто што ме је погодило: „Ја нисам
математичар, али оволико знам: бесконачно је
много бројева између 0 и 1. Ту је 0,1 и 0,12 и 0,112
и бесконачан је скуп много других. Наравно, још је
већи скуп бесконачних бројева од 0 до 2, или
између 0 и 1.000.000. Неке бесконачности су веће
од других бесконачности, томе нас је научио
писац кога смо некада волели. Има дана, много
дана када презирем величину свог неограни-
ченог скупа. Желим више бројева него што ме
следи и боже, желим више бројева за Огастуса,
више него што му следи. Али, Гасе, љубави моја,
не могу да ти кажем колико сам срећна због наше
бесконачности. Мењала бих је за цео свет. Успео

си да ми пружи вечност унутар свих одбројаних дана и захвална сам ти на томе“.

Да ли стварно месец дана правог живљења може да замени читав живот, тачније нешто што називамо животом? Понекад пожелимо да се заменим са ликовима овог романа, ма колико то сулудо звучало. Они јесу умиralи, али њихово умирање било је вредније од многих живота. Не волим свет у коме живим. Лицемерје, лажне пријатеље, похлепу, зло, а данас је свега тога тако много, о колико много... Месец дана проведених са особом коју волиш и која те воли као што данас неко неког не воли, вредније је од било чега.

Једино особе оболеле од рака могу да знају како им је заиста, али ја сам кроз ову књигу схватила да је неправилно употребити термин „борити се против рака“. Шта значи „борити се против рака?“ Рак је у ствари део особе која га поседује. То није битка против нечега, већ особе саме са собом. Он убија полако, уједа, мучи... Људи који су оболели живе за дан када ће оздравити, а неки чак никада и не оздраве – заврше на крају листе умрлих којима се молимо за покој душе. Моја мајка је имала тумор, Богу хвала, доброћудан, операција је била у реду. Сада је добро. У тим тренуцима проклињала сам све на свету, гробала се, штитала, чупала за косу, врштала..., али ништа од тога није могло да надјача бол коју сам осећала у срцу. Нема горег осећаја од тог да ћеш изгубити особу коју волиш највише на свету. Тада, тада сам желела да сам ја на њеном месту, желела сам само да она буде здрава. Сад је кад-кад заболи рана, али моја мајка је борац, она све то тако добро подноси. Сваког дана се захваљујем Богу што је имам крај себе.

Пре неколико недеља баки су открили рак на бубрегу. И опет сам се осећала ужасно. Посете у болници од по два-три сата, она и ја саме у соби, тишина... Затим ме она нешто пита, ја одговорим, па опет настане тишина. Плашила се, иако је желела то да сакрије. Осећало се, ја сам то осећала. Плашила се операције, плашила се њеног исхода. Извадили су јој бубрег и одстранили тумор. Исечак је стигао пре пар дана и

добар је. Бака је добро. Ја се не плашим смрти, колико се плашим губитка вољених људи. Помислим тако, на шта ја трошим свој живот. Колико не пазим, колико штетим себи понекад. Алкохол је ужасан. Требало би га забранити, као и све пороке

Јунакиња овог романа о коме сам причала рекла је једном приликом за цигарете да су попут рака који плаћамо да добијемо. Сам сусрет са том најгором болешћу је болан, али најтеже је онима који је проживљавају. Хејзел би све на свету дала за здрава плућа, Огастуз за кости, а Ајзак за очи... Они заправо не траже много, само оно што сви остали имају. Човек не зна да поштује ствари које има, док их не изгуби. Али сви они су били тинејџери, мојих година, и једино што су желели јесте мало времена, само још мало времена у овом суровом свету, који је у поређењу са смрћу ипак био леп. Да ли много тражимо ако тражимо да живимо? Да ли су они себични, ако траже да бар одрасту? Зашто је то тако много?

Осетљива сам на тему рака, осетљива сам на ову књигу, осетљива сам на љубав. Љубав коју су имали двоје младих људи, болесних особа, али једино што нису желели било је сажалење. Желели су да их гледају као нормалне људе. Као да их нико није разумео. Али ја јесам, јесам заиста. Схватила сам да их не жалим. Заправо, они су имали леп живот, заједнички живот. Жалим за тиме што их је смрт раздвојила. Потрешена сам због те љубави епских размера, љубави две особе које су се потпуно разумеле.

И на крају, зашто је смрт табу тема? Зашто нико не жели да прича о њој? То је нешто што чека сваког од нас. Једино што је важно јесте да волимо оно због чега смо живели, оно што остављамо као ожиљак на овом свету. На крају када људска раса изумре и онако више неће имати ко да нас се сећа. Зато не треба стварати грађевине и каријере, треба саградити везу, везу са собом за коју вреди умрети.

Мина Павловић

Тамо где је све почело

Да ли сањам?
Ил' сам стварно тамо?
Да ли се ми још увек знамо?
Да ли сам поново, а по први пут тамо,
тамо где је све почело?
Корачамо лагано држећи се за руке,
осмећујем се кришом,
не желећи да приметим
колико сам само срећна.

Рука у руци,
тело уз тело,
усне уз усне,
срце уз срце,
живот уз живот.
Да ли је могуће?
Да ли нешто тако постоји?

Да ли стварно добијам другу шансу
да те искрено волим?
О, молим те дозволи!
Као у бајци,
све је савршено
толико да ме то брине,
говорим себи:

„Није истина, нас више нема“.

Али наша прича не одустаје
и поново верујем,
верујем да си ту,
да те држим за руку
и осећам њену топлину.
И таман осетим срећу,
најлепши осећај у животу,
онда нагло отворих очи
и све несташе...

Схватила сам, тако си се и ти осећао.

А могла бих

А могла бих да пишем
по читави дан и читаву ноћ
о теби, само о теби.

Понекад би то било нешто тужно,
понекад ружно, некад ретким допадљиво,
а некад свима примамљиво.

Понекад...

А могла бих, само да хоћу,
да на тебе не мислим само дању и ноћу,
него увек.

А могла бих, када бих хтела
да издвојим време
за све што нисам смела,
а сада смем.

То би углавном биле ствари,
малене ствари, које би у кутијицу стале,
само да су знале, само да су знале
колико ми фале.

А могла бих сада ја,
да полетим са крила два,
негде далеко,
на крај света.

И могла бих, ето и сада
да те загрлим као некада,
другарски,
али опет другачије.

Мина Павловић

<http://rizpelet.rs>; rizpelet@yahoo.com; (+381) 037/834411